

Μετάβαση μαθητών με αναπηρία από την Πρωτοβάθμια στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση Πρόγραμμα μετάβασης: βήματα και δράσεις

Η συγγραφική ομάδα

**Βλάχου Αναστασία, Σταυρούση Παναγιώτα,
Διδασκάλου Ελένη, Γρηγορίου Φωτεινή, Πατρίκα Πηνελόπη**

Μετάβαση μαθητών με αναπηρία από την
Πρωτοβάθμια στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Πρόγραμμα μετάβασης: βήματα και δράσεις

**Μετάβαση μαθητών με αναπηρία από την
Πρωτοβάθμια στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Πρόγραμμα μετάβασης: βήματα και δράσεις**

Συγγραφική Ομάδα*: Βλάχου Αναστασία, Σταυρούση Παναγιώτα, Διδασκάλου
Ελένη, Γρηγορίου Φωτεινή, Πατρίκα Πηνελόπη

*Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Φωτογραφία εξώφυλλου: Εληάς Αντώνης

Ευχαριστούμε τους μαθητές Άγγελο, Αναστασία, Ανδρέα, Ελπίδα, Ηλέκτρα, Σπύρο,
Σπύρο και την κοινωνική λειτουργό Αμαλία Λιούλια που συμμετείχαν στη φωτογραφία
του εξώφυλλου

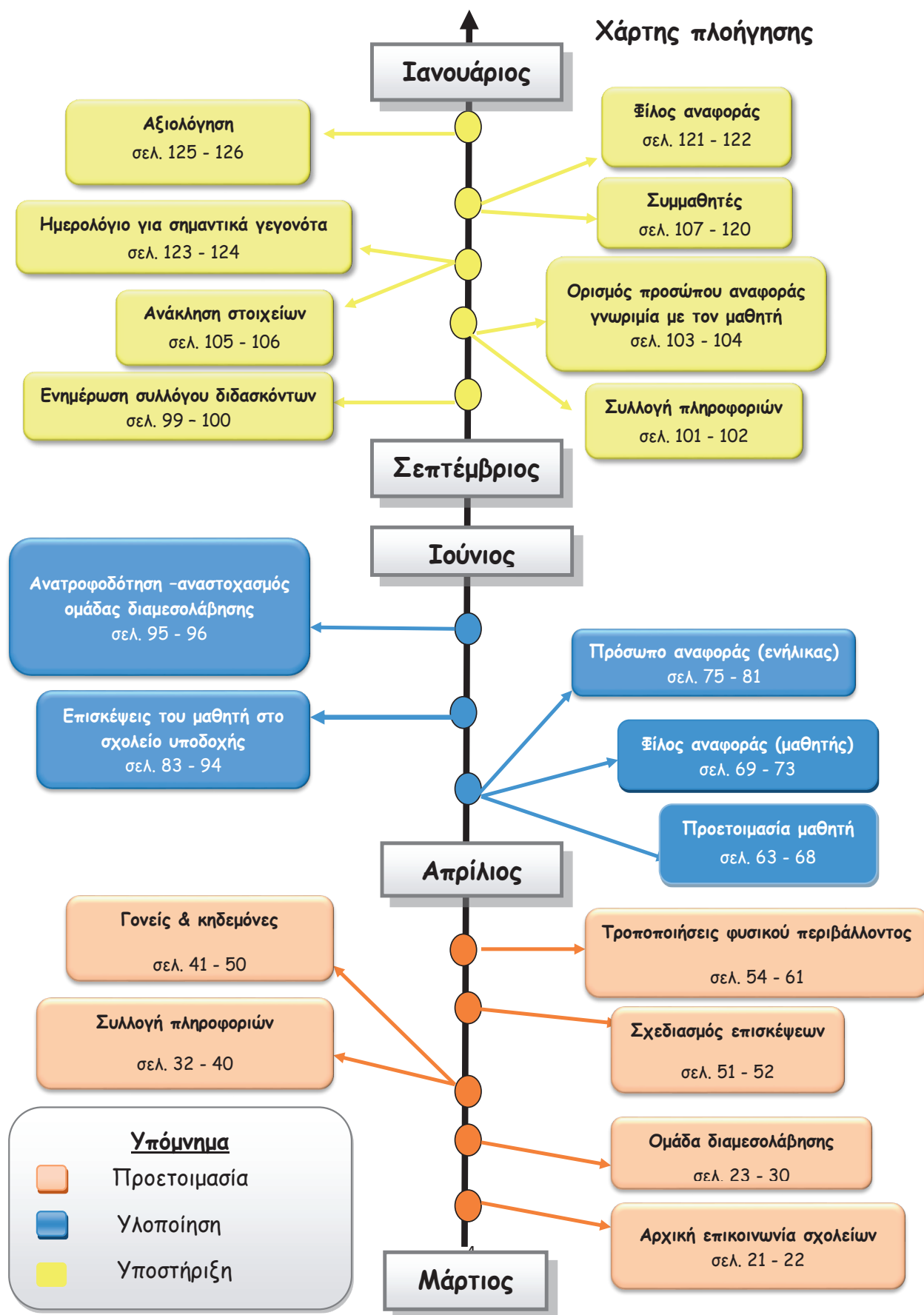
Ευχαριστούμε τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας
για την εκτύπωση των αντιτύπων του εγχειριδίου.

Πίνακας περιεχομένων

Χάρτης πλοήγησης	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Αναγκαιότητα & Οφέλη του Προγράμματος Μετάβασης	12
1. Η αναγκαιότητα των προγραμμάτων μετάβασης	13
2. Χαρακτηριστικά και οφέλη του Προγράμματος Μετάβασης	14
ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Εφαρμογή της Μετάβασης: Στάδια και Πρακτικές - Δραστηριότητες	16
1 ^ο Στάδιο - ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ	20
1. Αρχική επικοινωνία σχολείων	22
2. Ομάδα Διαμεσολάβησης	24
2.1. Συγκρότηση ομάδας διαμεσολάβησης	25
2.2. Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα*	27
2.2.α. Φόρμα Χρονοδιαγράμματος	28
2.3. Προσδιορισμός ρόλων και αρμοδιοτήτων	29
3. Συλλογή πληροφοριών	32
3.1. Συλλογή πληροφοριών για τον μαθητή	33
3.2. Ενδεικτικοί Θεματικοί Άξονες για το Προφίλ του μαθητή	34
3.3. Ενδεικτικός Οδηγός Συνέντευξης για συλλογή πληροφοριών που σχετίζονται με τον μαθητή	35
3.4. Συλλογή και καταγραφή πληροφοριών για τα χαρακτηριστικά των σχολείων αποστολής και υποδοχής	37
4. Γονείς & κηδεμόνες	42
4.1. Ενδεικτικό Γράμμα στους Γονείς/ Κηδεμόνες	43
Υπεύθυνη Δήλωση	44
4.2. Ενδεικτικός Οδηγός Συνέντευξης Γονέων/Κηδεμόνων	45
4.3. Ενδεικτικές Δραστηριότητες για Γονείς/Κηδεμόνες	47
5. Σχεδιασμός επισκέψεων	52
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος	54
6.1. Ενδεικτικές Τροποποιήσεις για μαθητές με κινητικά προβλήματα	55
6.2. Ενδεικτικές Τροποποιήσεις για μαθητές με προβλήματα όρασης	57
6.3. Ενδεικτικές Τροποποιήσεις για μαθητές με προβλήματα ακοής	59
6.4. Ενδεικτικές Τροποποιήσεις για μαθητές με αυτισμό	60

2 ^ο Στάδιο - ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ.....	62
1. Προετοιμασία μαθητή.....	64
1.1. Ενημέρωση του μαθητή στο σχολείο αποστολής για αλλαγή βαθμίδας.....	65
1.1.1. Στάδια ανάπτυξης του ανθρώπου.....	66
1.1.2. Η πορεία της ζωής μέσα από φωτογραφίες.....	67
1.2. Αναδρομή στην πορεία φοίτησης.....	68
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής).....	70
2.1. Επιλογή κατάλληλου μαθητή.....	71
2.2. Προετοιμασία και εκπαίδευση φίλου αναφοράς.....	72
2.2.1. Βοηθώ τον νέο μαθητή να νιώσει αποδεκτός.....	73
3. Πρόσωπο Αναφοράς (ενήλικας).....	76
3.1. Γνωριμία και συνέντευξη με τον μαθητή.....	77
3.1.1. Ενδεικτικός Οδηγός Συνέντευξης Μαθητή.....	78
3.2. Παρουσίαση του σχολείου υποδοχής και γνωριμία με φίλο αναφοράς.....	79
3.2.1. Η ώρα των ερωτήσεων.....	80
3.2.2. Να το πιστέψω... ή πρόκειται για φήμες;.....	81
4. Επισκέψεις του μαθητή στο σχολείο υποδοχής.....	84
4.1. 1 ^η Επίσκεψη.....	85
4.2. 2 ^η Επίσκεψη.....	86
4.2.1. Παιχνίδια γνωριμίας.....	87
4.2.2. Φωτογραφικό Λεύκωμα.....	90
4.3. 3 ^η Επίσκεψη.....	91
4.4. 4 ^η Επίσκεψη.....	92
4.4.1 Ενδεικτικός Οδηγός Συνέντευξης Μαθητή από το πρόσωπο αναφοράς.....	93
4.5. 5 ^η Επίσκεψη.....	94
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης.....	96
3 ^ο Στάδιο- ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ.....	98
1. Ενημέρωση Συλλόγου Διδασκόντων.....	100
2. Συλλογή πληροφοριών.....	102
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή.....	104
4. Ανάκληση στοιχείων.....	106
5. Συμμαθητές.....	108
5. 1. Γνωριμία με συμμαθητές & εξοικείωση με χώρους και βασικά στοιχεία του σχολείου.....	109
5.1.1. Βρίσκουμε τον δρόμο μας.....	110
5.1.2. Οι ώρες που θυμάμαι.....	111
5.1.3. Τι χρειάζομαι για κάθε μάθημα.....	112

5.1.4. Ας γνωριστούμε	113
5.1.5. Βοηθάω τους άλλους να με γνωρίσουν.....	114
5.2. Αποδοχή & σεβασμός στη διαφορετικότητα	115
5.2.1. Σε καταλαβαίνω χωρίς να μιλάς	116
5.2.2. Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίσοι	117
5.2.3. Μου αρέσει σε εμένα... δεν μου αρέσει σε εμένα... ..	118
5.2.4. «Μπαίνω στη θέση σου»	119
6. Φίλος αναφοράς	122
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα.....	124
8. Αξιολόγηση	126
Βιβλιογραφικές Αναφορές	128
Ηλεκτρονικές πηγές για τη μετάβαση μαθητών από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο στην Ελλάδα (γενική εκπαίδευση).....	131

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μετάβαση των μαθητών από την πρωτοβάθμια (Α/θμια) στη δευτεροβάθμια (Α/θμια) εκπαίδευση αποτελεί μια κρίσιμη και συχνά στρεσογόνο διαδικασία, η οποία είναι πιθανό να επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στους τομείς της ακαδημαϊκής επίδοσης και της ψυχοκοινωνικής τους προσαρμογής. Οι αρνητικές αυτές επιπτώσεις μπορεί να επιμείνουν καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησης στη νέα βαθμίδα (Bailey & Baines, 2012· Galton & Morrison 2000).

Η κρισιμότητα της διαδικασίας της μετάβασης έγκειται σε δύο βασικούς παράγοντες. Ο πρώτος αφορά στις ταυτόχρονες και εξαιρετικά πολύπλοκες απαιτήσεις και αλλαγές τις οποίες καλούνται οι μαθητές να

αντιμετωπίσουν κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας. Συγκεκριμένα, εκτός από τις χωροταξικές αλλαγές, που συνεπάγεται η αλλαγή σχολικής βαθμίδας, οι μαθητές καλούνται να ανταποκριθούν σε διαφορετικές και συχνά υψηλότερες μαθησιακές απαιτήσεις, σε νέους κώδικες δόκιμης σχολικής συμπεριφοράς, δια-

Ευρύ το φάσμα των διαδοχικών αλλαγών:

- απομάκρυνση από την οικεία σχολική βαθμίδα
- έναρξη μιας νέας πορείας στην εκπαιδευτική τους διαδρομή
- πέρασμα από την παιδική ηλικία στην εφηβική

Πιθανές αρνητικές επιπτώσεις μιας αναποτελεσματικής μετάβασης:

- μειωμένα κίνητρα μάθησης
- ακαδημαϊκή υποεπίδοση
- δυσκολίες στη προσαρμογή
- αρνητική αυτοαντίληψη
- έντονο άγχος
- καταθλιπτική συμπτωματολογία
- διακοπή σχολικής φοίτησης

φορετικές δυναμικές διαπροσωπικών σχέσεων με συνομηλίκους και τρόπους προσέγγισης από και προς διαφορετικούς εκπαιδευτικούς (Forgan & Vaughn, 2000· Jindal-Snape & Miller, 2008). Ο δεύτερος παράγοντας έχει να κάνει με το γεγονός ότι οι παραπάνω αλλαγές και προκλήσεις λαμβάνουν χώρα σε μια περίοδο που αναπτυξιακά συμπίπτει με την έναρξη της εφηβείας, η οποία από μόνη της

προκαλεί έντονη κοινωνικο-συναισθηματική αστάθεια, ενώ ασκεί καθοριστική επιρροή στη διαμόρφωση της αυτοαντίληψης και στην αυτο-εκτίμηση των μαθητών (Wiles & Bondi, 2005).

Η διαδικασία μετάβασης φαίνεται να είναι εξαιρετικά κρίσιμη και καθοριστική ιδιαίτερα για συγκεκριμένες ομάδες του μαθητικού πληθυσμού, όπως είναι για παράδειγμα, οι μαθητές με αναπηρία. Οι μαθητές με αναπηρία αποτελούν ομάδα υψηλού κινδύνου στη διαδικασία της μετάβασης και συχνά βιώνουν αρκετές από τις αρνητικές της συνέπειες (Forgan & Vaughn, 2000· Lettrello & Miles, 2003· Spencer, 2005). Ο υψηλός βαθμός επικινδυνότητας που χαρακτηρίζει τη συγκεκριμένη ομάδα σχετίζεται τόσο με τα ιδιαίτερα ατομικά χαρακτηριστικά που διαθέτουν όσο και με ευρύτερες λειτουργικές διαστάσεις του νέου σχολικού πλαισίου όπου μεταβαίνουν (Jindal-Snape & Miller, 2008). Ειδικότερα, από την μια πλευρά καλούνται να εκπαιδευτούν σε ένα εξαιρετικά ανταγωνιστικό μαθησιακό περιβάλλον, όπου υπάρχει έλλειψη ευέλικτων προγραμμάτων και διδακτικών προσεγγίσεων, έλλειψη δομών και συστημάτων υποστήριξης καθώς και ανεπαρκής ενημέρωση όλων των ειδικοτήτων σε θέματα αναπηρίας και ειδικών αναγκών.

*Στους μαθητές με αναπηρία,
η διαδικασία της μετάβασης
δε θεωρείται αυτονόητη
και δεδομένη.*

Από την άλλη πλευρά, η συγκεκριμένη ομάδα παιδιών αντιμετωπίζει μια σειρά από δυσκολίες στην ανάπτυξη των κοινωνικών και προσωπικών τους δεξιοτήτων γεγονός που δυσχεραίνει την ομαλή προσαρμογή τους στο νέο σχολικό περιβάλλον, την ανάπτυξη θετικών αλληλεπιδράσεων με συμμαθητές και την εκμάθηση νέων δόκιμων συμπεριφορών (Didaskalou, Stavroutsi, & Vlachou, 2015). Επιπλέον, οι ακαδημαϊκές τους δυσκολίες γίνονται συνήθως πιο έκδηλες και έντονες στη Β' /Θμια εκπαίδευση εξαιτίας των υψηλότερων μαθησιακών απαιτήσεων και των πολύπλοκων επίσημων διαδικασιών αξιολόγησης που εφαρμόζονται και οι οποίες ασκούν επιπλέον αρνητική επιρροή στην ήδη ευάλωτη αυτό-αντίληψη που διαθέτουν. Η εκλαμβανόμενη επάρκειά τους στην αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων συνήθως υποχωρεί σημαντικά μέσα από τη σύγκριση των επιτευγμάτων τους με αυτά των συμμαθητών τους χωρίς αναπηρία σε μια χρονική περίοδο όπου στερούνται της στενής υποστηρικτικής σχέσης και αποδοχής από παλιούς φίλους και γνώριμους

επί πολλά έτη δασκάλους (Bailey & Baines, 2012· βλ. Jindal-Snape & Miller, 2008, σελ. 236). Επομένως, η προετοιμασία τόσο των παιδιών όσο και των εκπαιδευτικών σχετικά με τη διαδικασία μετάβασης από την Α/θμια υποχρεωτική εκπαίδευση και η υποστήριξή τους προκειμένου να αντιμετωπίσουν επιτυχώς τις αναπόφευκτες νέες προκλήσεις, ανακύπτουν ως εξαιρετικά σημαντικές και απαραίτητες δράσεις για τη σχολική κοινότητα.

Είναι πλέον γενικά αποδεκτό ότι η επιτυχημένη προσαρμογή των μαθητών με και χωρίς αναπηρία στο νέο εκπαιδευτικό πλαίσιο και στις απαιτήσεις του επηρεάζονται σημαντικά από το βαθμό ενδοσχολικής υποστήριξης που αυτοί λαμβάνουν (Jindal-Snape & Miller, 2008). Οι ενδοσχολικές πηγές υποστήριξης των μαθητών δρουν ως προστατευτικοί μηχανισμοί ενάντια στους παράγοντες επικινδυνότητας που αναπόφευκτα εμπλέκονται στη διαδικασία της μετάβασης. Προκειμένου οι εκπαιδευτικοί να ενδυναμώσουν την ψυχική ανθεκτικότητα των μαθητών (βλ. Jindal-Snape & Miller, 2008, σελ. 219) ώστε να ανταποκριθούν με επιτυχία στις αλλαγές/προκλήσεις είναι σημαντικό να εστιάσουν σε δύο βασικούς τομείς:

α) στην ενίσχυση της αυτό-εκτίμησης των μαθητών μέσα από την οργανωμένη ανάπτυξη θετικών αλληλεπιδράσεων με συνομηλίκους στο νέο σχολικό πλαίσιο καθώς και την εξασφάλιση εμπειριών επιτυχίας μέσα από τη συμμετοχή τους σε ακαδημαϊκές δραστηριότητες, και

β) στην ανάπτυξη της εκλαμβανόμενης προσωπικής επάρκειας των μαθητών για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων και την επίλυση των πιθανών δυσκολιών η οποία επιτυγχάνεται μέσα από την αξιόπιστη ενημέρωσή τους, την προετοιμασία και την ενεργή συμμετοχή τους στην υλοποίηση της μετάβασης.

Λόγω της σημαντικότητας των ενδοσχολικών πηγών υποστήριξης, έχει ξεκινήσει μια προσπάθεια τα τελευταία χρόνια στα σχολεία προς την κατεύθυνση υλοποίησης προγραμμάτων μετάβασης τα οποία απευθύνονται κυρίως σε μαθητές με αναπηρία (βλ. *Βιβλιογραφία-Εκπονημένα Προγράμματα Μετάβασης*). Η σημαντικότητα και αναγκαιότητα εκπόνησης αυτών των προγραμμάτων έχει συχνά επισημανθεί από τους αρμόδιους φορείς (π.χ. περιφερειακές διευθύνσεις εκπαίδευσης), χωρίς όμως να έχει θεσπιστεί μέχρι σήμερα ένα επίσημο θεσμικό

πλαίσιο το οποίο να υπαγορεύει την υλοποίησή τους. Έτσι, τα προγράμματα αυτά αποτελούν, κατά κύριο λόγο θετικές, αλλά συγχρόνως μεμονωμένες πρωτοβουλίες, κάποιων ευαισθητοποιημένων εκπαιδευτικών ή φορέων. Συγχρόνως, τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί - και ιδιαίτερα όσοι ασχολούνται με την εκπαίδευση και την ένταξη των μαθητών με αναπηρία - συχνά εκφράζουν την ανάγκη τους για καθοδήγηση και υποστήριξη από τα Πανεπιστήμια και άλλους φορείς προκειμένου να υλοποιήσουν ανάλογα προγράμματα μετάβασης για τους συγκεκριμένους μαθητές.

Το Πρόγραμμα Μετάβασης που περιγράφεται αναλυτικά στη συνέχεια αποτελεί μια προσπάθεια ανταπόκρισης σε αυτό το αίτημα των εκπαιδευτικών και του προσωπικού των σχολείων γενικής και ειδικής αγωγής τόσο της Α/θμιας όσο και της Β/θμιας εκπαίδευσης. Απευθύνεται στην ομάδα που αναλαμβάνει την προετοιμασία και υποστήριξη ενός ή περισσότερων μαθητών που αλλάζουν εκπαιδευτική βαθμίδα και έχει ως στόχο να βοηθήσει στο μεθοδικό σχεδιασμό που απαιτείται ώστε η μετάβαση να αποβεί μια ευχάριστη και ομαλή διαδικασία για τους μαθητές με αναπηρία. Περιλαμβάνει ένα αναλυτικό οργανωτικό σχέδιο ενδεδειγμένων δράσεων και πρακτικών, ενώ διαθέτει ευελιξία ως προς την εφαρμογή του έτσι ώστε να μπορεί να προσαρμόζεται στις ιδιαίτερες ανάγκες και δυνατότητες των διαφορετικών, κάθε φορά, σχολικών πλαισίων. Το παρόν εγχειρίδιο περιλαμβάνει δύο ενότητες:

- στην πρώτη προσδιορίζεται ο σκοπός του προγράμματος, η αναγκαιότητα εκπόνησής του, τα χαρακτηριστικά, καθώς και τα οφέλη του
- στη δεύτερη αναπτύσσεται το πρόγραμμα και τα στάδια εφαρμογής του

Το Πρόγραμμα Μετάβασης σχεδιάστηκε, υλοποιήθηκε, αξιολογήθηκε και επανασχεδιάστηκε στα πλαίσια ερευνητικού προγράμματος που εκπονήθηκε από τη συγγραφική ομάδα. Επιχειρεί να καλύψει το κενό που υπάρχει στα ελληνικά δεδομένα στο συγκεκριμένο τομέα, ενώ το περιεχόμενο και η δομή του προέκυψαν από ενδελεχή μελέτη της σχετικής διεθνούς βιβλιογραφίας και προσαρμόστηκαν στην ελληνική πραγματικότητα. Ενώ ο σχεδιασμός του Προγράμματος Μετάβασης εστιάζει στους μαθητές με αναπηρία, το υλικό του προγράμματος μπορεί να εμπλουτιστεί και να τροποποιηθεί, ώστε να εφαρμοστεί και σε εκπαιδευτικά προγράμματα μετάβασης για μαθητές με τυπική ανάπτυξη.

Βιβλιογραφία:

- Bailey, S., & Baines, E. (2012). The impact of risk and resiliency factors on the adjustment of children after the transition from primary to secondary school. *Educational & Child Psychology, 29*(1), 47-63.
- Didaskalou, E., Stavroussi, P., & Vlachou, A. (2015). Social and personal skills difficulties of students with special educational needs: The special education teachers' perspectives. In E. Kourkoutas & A. Hart (Eds.) *Innovative Practice and Interventions for Children and Adolescents with Psychosocial Difficulties and Disabilities* (pp. 295-326). London: Cambridge Scholars Publishing.
- Forgan, J., & Vaughn, S. (2000). Adolescents with and without LD: Make the transition to middle school. *Journal of Learning Disabilities, 33*(1), 33-43.
- Galton, M., & Morrison, I. (2000). Concluding comments: Transfer and transition: The next steps. *International Journal of Educational Research, 33*, 443-449.
- Gilligan, R. (2000). Adversity, resilience and young people: The protective value of positive school and spare time experiences. *Children and Society, 14*, 37-47.
- Jindal-Snape, D., & Miller, D. J. (2008). A challenge of living? Understanding the psycho-social processes of the child during primary-secondary transition through resilience and self-esteem theories. *Education Psychology Review, 20*, 217-236.
- Letrello, T., & Miles, D. (2003). The transition from middle school to high school. Students with and without learning disabilities share their perceptions. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas, 76*(4), 212-214.
- Spencer, V. (2005). Crossing over. *Intervention in School and Clinic, 40*(4), 247-249.

West, P., Sweeting, H., & Young, R. (2010). Transition matters: Pupils' experiences of the primary-secondary school transition in the West of Scotland and consequences for well-being and attainment. *Research Papers in Education*, 25(1), 21-50.

Wiles, J., & Bondi, J. (2001). *The new American middle school: Educating preadolescents in an era of change*. Upper Saddle River, NJ:

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Αναγκαιότητα & Οφέλη του Προγράμματος Μετάβασης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ

1. Η αναγκαιότητα των προγραμμάτων μετάβασης

Οι σημαντικές και ποικίλες αλλαγές που συνοδεύουν το πέρασμα από την μία σχολική βαθμίδα στην άλλη καθιστούν αναγκαία την υποστήριξη κάθε μαθητή* μέσα από συστηματικές, σταθερές και στοχευμένες πρακτικές. Μόνο μέσα από την υποστηρικτική καθοδήγηση θα αποφευχθούν πιθανές αρνητικές επιπτώσεις σε ακαδημαϊκό, ψυχοσυναισθηματικό και κοινωνικό τομέα.

Καθοριστικό ρόλο στη διαδικασία της μετάβασης έχουν τόσο το σχολείο αποστολής όσο και το σχολείο υποδοχής του μαθητή. Συγκεκριμένα, τα σχολεία είναι απαραίτητα:

- να προετοιμάσουν τους μαθητές τους ώστε να ανταποκριθούν στις δυσκολίες και προκλήσεις που πιθανώς να αντιμετωπίσουν
- να προβούν στις αναγκαίες και απαιτούμενες προσαρμογές και τροποποιήσεις που θα γίνουν σε επίπεδο σχολικής τάξης, μαθησιακής διαδικασίας και ευρύτερου σχολικού πλαισίου
- να εντοπίσουν τις διαθέσιμες υπηρεσίες και δομές υποστήριξης
- να ενημερώσουν τους γονείς για τη νέα βαθμίδα συνεργαζόμενοι σταθερά: σχολείο - οικογένεια

Οι αλλαγές που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι μαθητές με αναπηρίες σε σχέση με:

Τη σχολική κοινότητα:

- διαφορετικό σχολικό πλαίσιο
- νέοι κανόνες και δομή
- διαφορετικά αναλυτικά προγράμματα

Τους εκπαιδευτικούς:

- καινούριο προσωπικό
- μεγαλύτερος αριθμός εκπαιδευτικών

Το δίκτυο φίλων και συμμαθητών:

- νέοι φίλοι και συμμαθητές

*Στο παρόν εγχειρίδιο, το αρσενικό γραμματικό γένος περιλαμβάνει και το θηλυκό, όχι για λόγους ιδεολογίας αλλά για λόγους οικονομίας και αποφυγής μονότονων φραστικών επαναλήψεων

2. Χαρακτηριστικά και οφέλη του Προγράμματος Μετάβασης

Το Πρόγραμμα Μετάβασης εναρμονίζεται με τις σύγχρονες αντιλήψεις που υποστηρίζουν ότι η μάθηση αποτελεί μια δια βίου διαδικασία. Στη διαδικασία αυτή, ο μαθητής έχει ενεργό ρόλο στη βελτίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των στάσεών του σε πολλαπλά επίπεδα όπως το ακαδημαϊκό, το προσωπικό, το κοινωνικό και το επαγγελματικό.

Το Πρόγραμμα Μετάβασης:

- είναι εξατομικευμένο
- βασίζεται στις ικανότητες και τις ανάγκες του μαθητή με αναπηρία
- λαμβάνει υπόψη του τη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος
- περιλαμβάνει συγκεκριμένα βήματα

Στο Πρόγραμμα Μετάβασης συμμετέχουν:

- ο μαθητής
- το προσωπικό του σχολείου αποστολής
- το προσωπικό του σχολείου υποδοχής
- φορείς και υπηρεσίες που εμπλέκονται στην εκπαίδευση και υποστήριξη του μαθητή [π.χ. Κέντρα Διάγνωσης, Διαφοροδιάγνωσης και Υποστήριξης Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών (ΚΕ.Δ.Δ.Υ.), δημόσια Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα]
- οι γονείς ή κηδεμόνες του μαθητή

Η διαδικασία της μετάβασης πρέπει να θεωρείται ως μια ευκαιρία για περαιτέρω προσωπική ανάπτυξη και όχι πηγή δυσκολιών και προκλήσεων.

Τα προσδοκώμενα οφέλη αφορούν:

1. στον **μαθητή με αναπηρία**, γιατί τον διευκολύνει στη διαδικασία της μετάβασης μέσα από συγκεκριμένα, συστηματικά και στοχευμένα σχέδια δράσης
2. στο **εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολείων**, γιατί αποτελεί ένα εργαλείο για την προετοιμασία του μαθητή μέσα από προτεινόμενες ενέργειες και δραστηριότητες, κατά το πέραςμά του από τη μία σχολική βαθμίδα στην άλλη

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

Εφαρμογή της Μετάβασης:

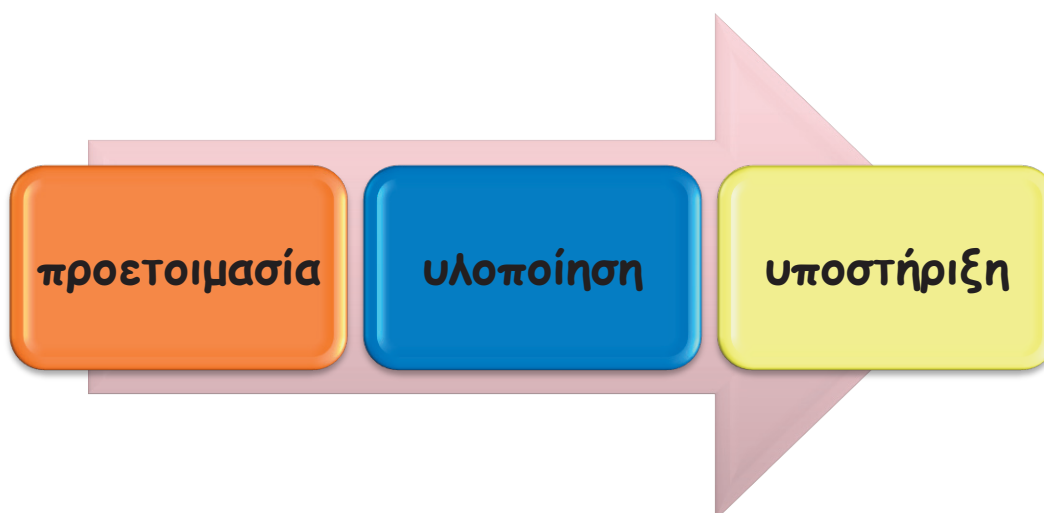
Στάδια και Πρακτικές -
Δραστηριότητες

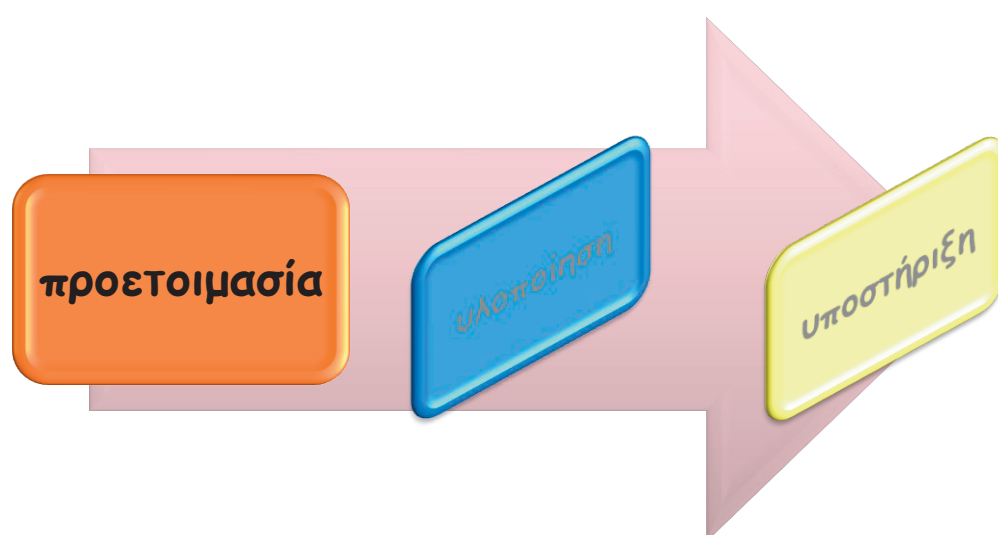

Το πρόγραμμα μετάβασης υλοποιείται σε **τρία στάδια**:

- 1° στάδιο**: προετοιμασία
- 2° στάδιο**: υλοποίηση του προγράμματος
- 3° στάδιο**: υποστήριξη του μαθητή στη νέα βαθμίδα

Η έναρξη υλοποίησης των **δύο πρώτων σταδίων** τοποθετείται χρονικά **4 έως 6 μήνες** (Μάρτιος- Ιούνιος) **πριν** την αλλαγή βαθμίδας, ενώ το **τρίτο στάδιο** ξεκινά με την έναρξη φοίτησης του μαθητή στο πλαίσιο της Β/βάθμιας και ολοκληρώνεται σε διάστημα **4 έως 6 μηνών** (Σεπτέμβριος- Ιανουάριος).

1^ο στάδιο: προετοιμασία

1^ο Στάδιο - ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Στόχος

Προετοιμασία των σχολείων
αποστολής και υποδοχής

Τι περιλαμβάνει

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων
2. Ομάδα διαμεσολάβησης
3. Συλλογή πληροφοριών
4. Γονείς & κηδεμόνες
5. Σχεδιασμός επισκέψεων
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

Βασική προϋπόθεση η μετάβαση να θεωρηθεί ως μια διαδικασία, όχι ως ένα στατικό γεγονός

- Ενημέρωση του προσωπικού του σχολείου υποδοχής
- Κεντρικό ρόλο διαδραματίζουν οι εκπαιδευτικοί που θα απαρτίσουν την ομάδα διαμεσολάβησης και θα υποστηριχθούν από προσωπικό του σχολείου.
- Έγκαιρη ενημέρωση γονέων μαθητών από το σχολείο αποστολής
- Έγκαιρη παραπομπή του μαθητή στο ΚΕΔΔΥ ώστε να προσδιοριστεί το κατάλληλο πλαίσιο
- Έγκαιρη οργάνωση του προγράμματος μετάβασης με τη συνεργασία και των δύο σχολείων

1^ο στάδιο: προετοιμασία

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)

2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή στο σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-20/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

1^ο στάδιο: προετοιμασία

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων

Στόχος

Διασφάλιση ουσιαστικής επικοινωνίας των δύο σχολείων για την ανάπτυξη του προγράμματος μετάβασης

Τι περιλαμβάνει

- Αρχική επικοινωνία των διευθυντών των δύο σχολείων
- Εντοπισμός και καταγραφή των μαθητών για μετάβαση
- Διερεύνηση για το προσωπικό που θα εμπλακεί στο πρόγραμμα μετάβασης

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

Φροντίζω για την έγκαιρη έναρξη των δραστηριοτήτων του προγράμματος μετάβασης.

Λαμβάνω υπόψη μου ότι η υλοποίησή του απαιτεί συνεργασία μεταξύ διαφορετικών φορέων και υπηρεσιών (π.χ. σχολεία διαφορετικών βαθμίδων εκπαίδευσης, ΚΕΔΔΥ).

Ξεκινώ νωρίς την υλοποίηση, ώστε να υπάρχουν τα απαραίτητα χρονικά περιθώρια για όλους

- Η αρχική επικοινωνία γίνεται από το σχολείο αποστολής για να πληροφορήσει το σχολείο υποδοχής για τους μαθητές που πρόκειται να υποδεχθεί. **Προσδιορίζονται:**
 - ✓ αριθμός μαθητών
 - ✓ ονοματεπώνυμο μαθητών
 - ✓ ηλικία
 - ✓ διάγνωση
- Απαραίτητη προϋπόθεση να έχει προηγηθεί ο καθορισμός πλαισίου από τα ΚΕΔΔΥ

1^ο στάδιο: προετοιμασία

2. Ομάδα διαμεσολάβησης

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
- 2. **Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)**
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή στο σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-20/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

1^ο στάδιο: προετοιμασία

2. Ομάδα διαμεσολάβησης

2. Ομάδα Διαμεσολάβησης

Στόχος

Συγκρότηση ομάδας από προσωπικό και των δύο σχολείων που θα οργανώσουν και θα υλοποιήσουν το πρόγραμμα

Τι περιλαμβάνει

- Σύσταση ομάδας διαμεσολάβησης από προσωπικό των σχολείων αποστολής και υποδοχής (2.1)
- Ορισμός συντονιστή και εμπλεκόμενων προσώπων
- Καθορισμός χρονοδιαγράμματος υλοποίησης προγράμματος (2.2 και Φύλλο Εργασίας 2.2α)
- Προσδιορισμός ρόλων και αρμοδιοτήτων (2.3)

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

*Σχεδιάζω τις δράσεις μου με βάση έναν χρονικό ορίζοντα.
Οργανώνω όλα όσα θέλω να πετύχω για τον μαθητή μου και τον τρόπο που θα φτάσω στην ολοκλήρωση της μετάβασης. Υπολογίζω τα πιθανά εμπόδια, τυχόν περιορισμένα χρονικά περιθώρια και τη γραφειοκρατία.
Επιδιώκω τη συνεργασία και τη συνεισφορά όλων των εμπλεκόμενων.*

- Η ομάδα διαμεσολάβησης μπορεί να απαρτίζεται από 2-4 άτομα
- Προτείνεται η συμμετοχή Εκπαιδευτικών (γενικής και ειδικής αγωγής), Κοινωνικών Λειτουργών ή/και Ψυχολόγων όπου υπάρχει δυνατότητα
- Είναι πολύ σημαντικό να καθοριστούν και να τοποθετηθούν με βάση έναν χρονικό ορίζοντα όλες οι απαιτούμενες δράσεις

1^ο στάδιο: προετοιμασία

2. Ομάδα διαμεσολάβησης

2.1. Συγκρότηση ομάδας διαμεσολάβησης

Η ομάδα διαμεσολάβησης απαρτίζεται από 2 τουλάχιστον άτομα, τα οποία κατά προτεραιότητα, είναι ο Ειδικός Παιδαγωγός του σχολείου αποστολής και ο Ειδικός Παιδαγωγός του σχολείου υποδοχής

Στις περιπτώσεις εκείνες που δεν υπάρχουν Ειδικοί Παιδαγωγοί, η ομάδα συγκροτείται από εκπαιδευτικούς γενικής αγωγής

Προτείνεται την ομάδα να συντονίζει ο Διευθυντής του σχολείου υποδοχής

Τα μέλη της ομάδας διαμεσολάβησης ανάλογα με τις δυνατότητες και τις ανάγκες της εκάστοτε κατάστασης (π.χ. αριθμός μαθητών που πρόκειται να αλλάξουν βαθμίδα, τύπος σχολείου) απευθύνονται και στο υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου, όταν κρίνεται απαραίτητο. Για παράδειγμα, η ομάδα μπορεί να ορίσει έναν εκπαιδευτικό γενικής αγωγής ως πρόσωπο αναφοράς στο σχολείο υποδοχής

1^ο στάδιο: προετοιμασία

2. Ομάδα διαμεσολάβησης

1^ο στάδιο: προετοιμασία

2. Ομάδα διαμεσολάβησης

2.2. Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα*

Επικοινωνία Διευθυντών	01/03 - 10/03	1 ^ο Στάδιο
Συνάντηση εμπλεκόμενου προσωπικού (ρόλοι- καθορισμός δράσεων κ.ά.)	01/03 - 10/03	
Επικοινωνία και συνάντηση με γονείς από ομάδα διαμεσολάβησης	10/03 - 20/03	
Συλλογή αρχικών πληροφοριών από γονείς, εκπαιδευτικούς, μαθητή.	10/03 - 20/03	
Συγκριτική καταγραφή δομικών και λειτουργικών χαρακτηριστικών των δύο σχολείων	20/03 - 25/03	
Ολομέλεια- Σχεδιασμός Προγράμματος	20/03 - 25/03	
Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος	25/03 - 05/04	
Δράση: Προετοιμασία μαθητή	25/03 - 20/04	2 ^ο Στάδιο
Δράση: Φίλος αναφοράς (μαθητής)	25/03 - 20/04	
Δράση: Επαφή μαθητή με πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας)	15/04 - 20/04	
Επισκέψεις μαθητή στο σχολείο	20/04 - 30/05	
Ανατροφοδότηση	01/06 - 10/06	3 ^ο Στάδιο
Δράση: Ενημέρωση προσωπικού	01/09 - 20/09	
Συλλογή πληροφοριών	01/09 - 10/01	
Δράση: Ορισμός προσώπου αναφοράς - γνωριμία με μαθητή	01/09 - 13/09	
Δράση: Ανάκληση στοιχείων	13/09 - 20/09	
Δράση: Συμμαθητές	20/09 - 10/12	
Φίλος αναφοράς	20/09 - 10/12	
Δράση: Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα	20/09 - 10/12	
Αξιολόγηση	10/01 - 20/01	

* Τα χρονικά περιθώρια ποικίλουν ανάλογα με το πρόγραμμα των σχολείων, την περίοδο των διακοπών του Πάσχα, τις εξετάσεις των μαθητών κ.ά.

1^ο στάδιο: προετοιμασία

2. Ομάδα διαμεσολάβησης

2.2.α. Φόρμα Χρονοδιαγράμματος

Επικοινωνία Διευθυντών	} 1 ^ο Στάδιο
Συνάντηση εμπλεκόμενου προσωπικού (ρόλοι- καθορισμός δράσεων κ.ά.)	
Επικοινωνία και συνάντηση με γονείς από ομάδα διαμεσολάβησης	
Συλλογή αρχικών πληροφοριών από γονείς, εκπαιδευτικούς, μαθητή.	
Συγκριτική καταγραφή δομικών και λειτουργικών χαρακτηριστικών των δύο σχολείων	
Ολομέλεια- Σχεδιασμός Προγράμματος	
Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος	} 2 ^ο Στάδιο
Δράση: Προετοιμασία μαθητή	
Δράση: Φίλος αναφοράς (μαθητής)	
Δράση: Επαφή μαθητή με πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας)	
Επισκέψεις μαθητή στο σχολείο	} 3 ^ο Στάδιο
Ανατροφοδότηση	
Ενημέρωση συλλόγου διδασκόντων	
Συλλογή πληροφοριών	
Ορισμός προσώπου αναφοράς - γνωριμία με τον μαθητή	
Δράση: Ανάκληση στοιχείων	
Δράση: Συμμαθητές	
Φίλος αναφοράς	
Δράση: Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα	
Αξιολόγηση	

1^ο στάδιο: προετοιμασία

2. Ομάδα διαμεσολάβησης

2.3. Προσδιορισμός ρόλων και αρμοδιοτήτων

Για την καλύτερη οργάνωση, τον αρτιότερο σχεδιασμό και την ομαλή διεξαγωγή του προγράμματος μετάβασης προσδιορίζονται οι ρόλοι και αρμοδιότητες του κάθε εμπλεκόμενου προσώπου της ομάδας διαμεσολάβησης.

Ενδεικτικά προτείνονται:

Ρόλοι ομάδας διαμεσολάβησης:

1. συντονιστής ομάδας
2. πρόσωπο αναφοράς πλαισίου υποδοχής
3. πρόσωπο επικοινωνίας πλαισίου αποστολής
4. λοιπά μέλη ομάδας και των δύο πλαισίων

Αρμοδιότητες:

1. σχεδιασμός προγράμματος
2. επικοινωνία πλαισίων
3. προετοιμασία μαθητή
4. προσαρμογές περιβάλλοντος
5. συνοδεία μαθητή στις επισκέψεις
6. συνεντεύξεις με γονείς, εκπαιδευτικούς, μαθητή
7. προετοιμασία φίλου αναφοράς/ ομάδας φίλων
8. συλλογή πληροφοριών

1^ο στάδιο: προετοιμασία

2. Ομάδα διαμεσολάβησης

Φόρμα: Ρόλοι & Αρμοδιότητες

Συντονιστής Ομάδας:

Όνοματεπώνυμο	Σχολείο	Ειδικότητα

Σχολείο Αποστολής:

	Όνοματεπώνυμο	Ειδικότητα
Επικοινωνία και συνάντηση με γονείς/ κηδεμόνες		
Επεξεργασία δομικών και λειτουργικών χαρακτηριστικών πλαισίου από κοινού με πρόσωπο του σχολείου υποδοχής		
Προετοιμασία μαθητή		
Συνοδεία μαθητή		

Σχολείο Υποδοχής:

	Όνοματεπώνυμο	Ειδικότητα
Συνεντεύξεις με δάσκαλο και λοιπό προσωπικό		
Επεξεργασία δομικών και λειτουργικών χαρακτηριστικών του πλαισίου		
Προσαρμογές περιβάλλοντος		
Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας)		
Προετοιμασία μαθητή- φίλου αναφοράς		
Υπεύθυνος τμήματος		
Συλλογή πληροφοριών γ' φάσης		

1^ο στάδιο: προετοιμασία

3. Συλλογή πληροφοριών

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
- **3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)**
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή στο σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-20/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

1^ο στάδιο: προετοιμασία

3. Συλλογή πληροφοριών

3. Συλλογή πληροφοριών

Στόχος	Όσο το δυνατόν πλήρης και έγκυρη συλλογή πληροφοριών από το σχολείο υποδοχής για το σχολείο αποδοχής
Τι περιλαμβάνει	<ul style="list-style-type: none">• Συλλογή πληροφοριών για τον μαθητή (3.1, 3.2, Φύλλο Εργασίας 3.3)• Συλλογή πληροφοριών σχετικά με τα δομικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά του σχολείου αποστολής (3.4)
Σημεία που πρέπει να προσεχθούν	<ul style="list-style-type: none">• Λεπτομερής καταγραφή στοιχείων που θα βοηθήσουν τη μετάβαση και ένταξη του μαθητή στο νέο σχολείο• Προσεκτική καταγραφή των δομικών και λειτουργικών χαρακτηριστικών ακόμη και αν κάποιες πληροφορίες αρχικά θεωρούνται περιττές• Η πολύ καλή και λεπτομερής ενημέρωση αποτελεί σημαντικό παράγοντα επιτυχίας του προγράμματος

1^ο στάδιο: προετοιμασία

3. Συλλογή πληροφοριών

3.1. Συλλογή πληροφοριών για τον μαθητή

Για την καλύτερη και πληρέστερη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τον μαθητή προτείνεται να διεξαχθούν συνεντεύξεις - συζήτηση με:

- τον δάσκαλο του μαθητή, τον δάσκαλο της τάξης και τον δάσκαλο του τμήματος ένταξης, τον δάσκαλο παράλληλης στήριξης (κατά περίπτωση ανάλογα με το πλαίσιο φοίτησης του μαθητή)
- τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων που εμπλέκονται με τον μαθητή (π.χ. φυσικής αγωγής, καλλιτεχνικών)
- τον δάσκαλο του ολοήμερου (εφόσον ο μαθητής παρακολουθεί ολοήμερο πρόγραμμα)
- το Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό όπου υπάρχει (π.χ. κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο, φυσιοθεραπευτή, εργοθεραπευτή)
- το Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό

1^ο στάδιο: προετοιμασία

3. Συλλογή πληροφοριών

3.2. Ενδεικτικοί Θεματικοί Άξονες για το Προφίλ του μαθητή

Οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν θα σκιαγραφήσουν το προφίλ του μαθητή (δυνατότητες και αδυναμίες) με βάση τους παρακάτω θεματικούς άξονες:

- Βασικά ατομικά στοιχεία μαθητή (π.χ. ιστορικό, έτη φοίτησης, διαμονή)
- Γνωστικό Επίπεδο
- Κοινωνικές Δεξιότητες
- Συμπεριφορά εντός και εκτός τάξης
- Συμμετοχή σε δραστηριότητες - εκδηλώσεις
- Συνεργασία με συνομήλικους και ενήλικες
- Συναισθηματική Οργάνωση

Είναι σημαντικό επίσης να περιγραφούν:

- Ενδιαφέροντα
- Προτεραιότητες
- Προτάσεις
- Επιπλέον στοιχεία (π.χ. Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης, Θεραπείες και δραστηριότητες εκτός σχολείου)

1^ο στάδιο: προετοιμασία

3. Συλλογή πληροφοριών

3.3. Ενδεικτικός Οδηγός Συνέντευξης για συλλογή πληροφοριών που σχετίζονται με τον μαθητή

1. Πόσα χρόνια γνωρίζετε τον μαθητή;
2. Πώς είναι η φοίτηση στο σχολείο δηλ. είναι τακτική, απουσιάζει συχνά και με ποια αιτιολογία;
3. Περιγράψτε μία τυπική εβδομάδα του σχολικού προγράμματος δηλ. ποια είναι τα μαθήματα, τα αντικείμενα διδασκαλίας του προγράμματος για τον συγκεκριμένο μαθητή κ.λπ.
4. Πώς θα χαρακτηρίζατε την επίδοση στα μαθήματα που κάνετε στην τάξη δηλ. σε ποια μαθήματα τα καταφέρνει καλύτερα και σε ποια όχι και πού το αποδίδετε εσείς αυτό;
5. Σε ποιες δραστηριότητες, εκτός των μαθημάτων, τα καταφέρνει καλύτερα και σε ποιες όχι;
6. Από τη συνολική σας εμπειρία πώς θα περιγράφατε τη συμπεριφορά του μέσα στην τάξη απέναντι στους συμμαθητές του;
7. Από τη συνολική σας εμπειρία πώς θα περιγράφατε τη συμπεριφορά του στο διάλειμμα απέναντι στα άλλα παιδιά;
8. Περιγράψτε τη συμπεριφορά του παιδιού κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας.
9. Σε ποιες περιπτώσεις έχετε παρατηρήσει μεταπτώσεις στη συμπεριφορά ή στη διάθεση του μαθητή είτε μέσα είτε έξω από την τάξη και πού πιστεύεται ότι οφείλεται αυτό;
10. Ποια είναι τα ενδιαφέροντά του, τι του αρέσει να κάνει ή με τι του αρέσει να ασχολείται μέσα στην τάξη και έξω από την τάξη;
11. Τι κάνετε εσείς για να κινητοποιήσετε το ενδιαφέρον του ή για να ασχοληθεί με κάτι που πιθανά δεν τον ενδιαφέρει αρκετά;
12. Σε ποιες εκδηλώσεις του σχολείου συμμετέχει και η συμμετοχή του χρειάζεται ενθάρρυνση ή το κάνει από μόνος του;
13. Πώς είναι οι σχέσεις με τους συμμαθητές εντός και εκτός τάξης.
14. Με ποιους μαθητές του σχολείου ή της τάξης έχει αναπτύξει θετικές δι-απροσωπικές σχέσεις δηλ. είναι φίλοι;

1^ο στάδιο: προετοιμασία

3. Συλλογή πληροφοριών

15. Ποια είναι η σχέση του με τους ενήλικες του σχολείου (π.χ. εκπαιδευτικούς, προσωπικό, κλπ);
16. Με ποιον εκπαιδευτικό ή άλλο προσωπικό του σχολείου (π.χ. ψυχολόγο, κοινωνική λειτουργό) έχει αναπτύξει στενή σχέση;
17. Ποιο άτομο εμπιστεύεται περισσότερο είτε από το οικογενειακό είτε από το σχολικό περιβάλλον;
18. Λαμβάνει το παιδί υποστήριξη από ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό (π.χ. λογοθεραπευτή, εργοθεραπευτή) μέσα στο σχολείο;
19. Γνωρίζετε αν λαμβάνει κάποια ειδική υποστήριξη, εκτός σχολείου;
20. Υπάρχει οργανωμένο Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΕΠΕ) για το παιδί;
21. Πώς προέκυψε το ΕΠΕ και ποια ήταν η δική σας συμμετοχή σε αυτό;
22. Κατά την εκτίμηση σας, ποιες είναι οι κύριες δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο μαθητής στην τάξη ή στο σχολείο και σε ποιους τομείς;
23. Πώς θα χαρακτηρίζατε τις κοινωνικές δεξιότητες του παιδιού;
24. Πώς θα χαρακτηρίζατε την πρόοδο του παιδιού από την αρχή της χρονιάς στο κοινωνικό και μαθησιακό τομέα;
25. Πώς φαντάζεστε τον μαθητή στην ηλικία των 18 ετών και τι πιστεύετε πως πρέπει να γίνει στην πορεία εκπαιδευτικά και κοινωνικά για να έχει οφέλη στην ενήλικη ζωή;
26. Ποιες θεωρείτε ότι θα πρέπει να είναι οι εκπαιδευτικές προτεραιότητες για τον μαθητή και γιατί το υποστηρίζετε αυτό;

1^ο στάδιο: προετοιμασία

3. Συλλογή πληροφοριών

3.4. Συλλογή και καταγραφή πληροφοριών για τα χαρακτηριστικά των σχολείων αποστολής και υποδοχής

Η συλλογή πληροφοριών σχετικά με τα δομικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά θα βοηθήσει σημαντικά ώστε:

- να διερευνηθούν και να καταγραφούν τα δομικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά του σχολείου υποδοχής
- να διερευνηθούν και να καταγραφούν τα δομικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά του σχολείου αποστολής
- να προκύψει η συγκριτική αποτίμηση για τον εντοπισμό ομοιοτήτων και διαφορών των δύο σχολείων

προκειμένου να γίνουν οι απαραίτητες τροποποιήσεις του φυσικού περιβάλλοντος στο σχολείο υποδοχής με βάση τις ανάγκες του μαθητή και τα χαρακτηριστικά των σχολείων

Η συλλογή των στοιχείων γίνεται κατά τη διάρκεια επίσκεψης στο σχολείο αποστολής από άτομο της ομάδας διαμεσολάβησης του σχολείου υποδοχής. Στη συνέχεια αντίστοιχη καταγραφή στοιχείων γίνεται και στο σχολείο υποδοχής και σχηματίζεται συνοπτικός πίνακας

1^ο στάδιο: προετοιμασία

3. Συλλογή πληροφοριών

Ενδεικτικά σημεία για τη συλλογή πληροφοριών για τα δομικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά

1. Σχολική μονάδα (τι σχολείο είναι, π.χ. γενικό, ειδικό)
2. Δομή κτηρίου (περιγραφή κτίσματος π.χ. μέγεθος, όροφοι, διάδρομοι, επίπεδα/ βαθμός πρόσβασης π.χ. ράμπες, ανελκυστήρες/ περιοχή σχολείου π.χ. κέντρο και άλλα στοιχεία π.χ. συστεγαζόμενο)
3. Αριθμός μαθητών σχολείου
4. Αριθμός τμημάτων
5. Αριθμός μαθητών στο τμήμα του μαθητή
6. Εναλλαγή τμημάτων (το τμήμα των μαθητών είναι σταθερό ή αλλάζει; Υπάρχει αίθουσα του τμήματος; Υπάρχουν αίθουσες μαθημάτων;
7. Χώροι σχολείου (αίθουσες διδασκαλίας και πολλαπλών δραστηριοτήτων, γραφεία μελών προσωπικού, τουαλέτες, κοινόχρηστοι χώροι, αύλειος χώρος)
8. Κυλικείο (υπάρχει και πού;)
9. Χώρος για ατομικά είδη (πού αφήνουν τα προσωπικά τους αντικείμενα; (Υπάρχουν βοηθητικά ντουλαπάκια αποθήκευσης; Υπάρχει ένδειξη;)
10. Χώρος φαγητού
11. Χώρος διαλείμματος
12. Τρόποι επιτήρησης των μαθητών (εφημερίες διαλείμματος, σημεία εφημερίας, υπεύθυνος εκπαιδευτικός)
13. Κανόνες σχολείου (Υπάρχουν γενικοί κανόνες στο σχολείο και ποιοι; Υπάρχουν εξατομικευμένοι κανόνες και πώς προκύπτουν; Πώς γνωστοποιούνται στους μαθητές; Βρίσκονται αναρτημένοι;)
14. Ωράριο (διδασκτικές ώρες, διαλείμματα)
15. Αριθμός εκπαιδευτικών που εμπλέκονται με τον μαθητή
16. Υπάρχει εξατομικευμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης;
17. Επιπλέον υποστήριξη που λαμβάνει ο μαθητής (π.χ. λογοθεραπεία, εργοθεραπεία και σε ποιο χώρο;)
18. Επιπλέον προγράμματα που υλοποιούνται στο σχολείο (π.χ. κολυμβητήριο)
19. Συμμετοχή σχολείου σε καινοτόμα προγράμματα-δράσεις σε όλη τη διάρκεια του έτους
20. Εκδρομές - επισκέψεις (τρόπος οργάνωσης - χρήσιμες επισημάνσεις)

1^ο στάδιο: προετοιμασία

3. Συλλογή πληροφοριών

Συνοπτικός Πίνακας

Ομοιότητες και Διαφορές Δομικών & Λειτουργικών Χαρακτηριστικών Σχολικών Πλαισίων

Δομικά & Λειτουργικά Χαρακτηριστικά	Σχολείο Αποστολής	Σχολείο Υποδοχής
Σχολική μονάδα		
Δομή κτηρίου		
Αριθμός μαθητών Σχολείου		
Αριθμός τμημάτων		
Συνολικός αριθμός μαθητών στο τμήμα του μαθητή		
Εναλλαγή τμημάτων		
Χώροι σχολείου		
Κυλικείο		
Χώροι για ατομικά είδη μαθητή		
Χώρος φαγητού		
Χώρος διαλείμματος		

1^ο στάδιο: προετοιμασία

3. Συλλογή πληροφοριών

Τρόπος επιτήρησης μαθητών		
Κανόνες σχολείου		
Ωράριο		
Αριθμός εκπαιδευτικών που εμπλέκονται με μαθητή		
Υπάρχει εξατομικευμένο πρόγραμμα;		
Επιπλέον υποστήριξη που λαμβάνει ο μαθητής (π.χ. λογοθεραπεία, εργοθεραπεία, κ.α.)		
Επιπλέον προγράμματα που υλοποιούνται στο σχολείο		
Καινοτόμα προγράμματα - δράσεις		
Εκδρομές - επισκέψεις		

1^ο στάδιο: προετοιμασία

4. Γονείς & Κηδεμόνες

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
- **4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)**
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή στο σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-20/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

1^ο στάδιο: προετοιμασία

4. Γονείς & Κηδεμόνες

4. Γονείς & κηδεμόνες

Στόχος	Συμμετοχή των γονέων & κηδεμόνων στην όλη διαδικασία του προγράμματος μετάβασης
Τι περιλαμβάνει	<ul style="list-style-type: none">• Ενημέρωση γονέα από το σχολείο αποστολής (Φύλλο Εργασίας 4.1)• Επαφή και γνωριμία με σχολείο υποδοχής (Φύλλο Εργασίας 4.2):<ul style="list-style-type: none">✓ Ενημέρωση για τις τυπικές διαδικασίες✓ Ενημέρωση για τη λειτουργία του σχολείου υποδοχής✓ Λήψη πληροφοριών για το μαθητή από τους γονείς/ κηδεμόνες• Εμπλοκή γονέων & κηδεμόνων στη διαδικασία μετάβασης (Φύλλο Εργασίας 4.3)
Σημεία που πρέπει να προσεχθούν	<ul style="list-style-type: none">• Έγκαιρη ενημέρωση γονέων/κηδεμόνων για την αλλαγή βαθμίδας του μαθητή και τη μετάβαση σε καινούριο σχολείο• Στήριξη γονέων/κηδεμόνων για την αλλαγή βαθμίδας του παιδιού τους• Εμπλοκή των γονέων/κηδεμόνων κατά το μέγιστο δυνατό

1^ο στάδιο: προετοιμασία

4. Γονείς και Κηδεμόνες

4.1. Ενδεικτικό Γράμμα στους Γονείς/ Κηδεμόνες

(Λογότυπο Σχολείου)

Ημερομηνία

Αγαπητέ γονέα/ κηδεμόνα,

Ο/η.....(όνομα μαθητή)..... από την επόμενη σχολική χρονιά θα φοιτήσει σε σχολείο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Εμείς, οι εκπαιδευτικοί του σε συνεργασία με τους συναδέλφους του νέου σχολείου έχουμε σχεδιάσει ένα Πρόγραμμα Μετάβασης που θα διευκολύνει και θα υποστηρίξει την πορεία του/της από το δημοτικό στο γυμνάσιο.

Θεωρούμε την συμμετοχή σας απαραίτητη στη διαμόρφωση και υλοποίηση των δράσεων του Προγράμματος Μετάβασης.

Σας περιμένουμε να προσέλθετε(ημερομηνία-ώρα-τόπος) για να γνωρίσετε μέλος του προσωπικού του σχολείου και να συζητήσουμε από κοινού για το πρόγραμμα υλοποίησης της μετάβασης.

Με εκτίμηση

Η Διεύθυνση του (σχολείο αποστολής)

1^ο στάδιο: προετοιμασία

4. Γονείς και κηδεμόνες

Υπεύθυνη Δήλωση

(άρθρο 8 Ν.1599/1986)

Η ακρίβεια των στοιχείων που υποβάλλονται με αυτή τη δήλωση μπορεί να ελεγχθεί με βάση το αρχείο άλλων υπηρεσιών (άρθρο 8 παρ. 4 Ν. 1599/1986)

ΠΡΟΣ ⁽¹⁾ :			
Ο – Η Όνομα:		Επώνυμο:	
Όνομα και Επώνυμο Πατέρα:			
Όνομα και Επώνυμο Μητέρας:			
Ημερομηνία γέννησης ⁽²⁾ :			
Τόπος Γέννησης:			
Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας:		Τηλ:	
Τόπος Κατοικίας:	Οδός:	Αριθ:	ΤΚ:
Αρ. Τηλεομοιοτύπου (Fax):		Δ/ση Ηλεκτρ. Ταχυδρομείου (Email):	

* Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις ⁽³⁾, που προβλέπονται από της διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986, δηλώνω ότι επιτρέπω στο γιο /στην κόρη μου να πάρει μέρος στις επισκέψεις που θα πραγματοποιηθούν στο (σχολείο υποδοχής) τις ημέρες που προγραμματίσατε.

Ημερομηνία:

Ο – Η Δηλ

(Υπογραφή)

*Ενδεικτικό κείμενο

1^ο στάδιο: προετοιμασία

4. Γονείς και κηδεμόνες

4.2. Ενδεικτικός Οδηγός Συνέντευξης Γονέων/Κηδεμόνων

1. Περιγράψτε μας το καθημερινό πρόγραμμα δραστηριοτήτων που ακολουθείτε με το παιδί σας.
2. Ποιες είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζετε στην καθημερινή φροντίδα του;
3. Πώς καταφέρνετε να τον κάνετε να συνεργάζεται/ υπακούει στους κανόνες που βάζετε;
4. Σε ποιες δραστηριότητες χρειάζεται πολύ μεγαλύτερη βοήθεια από εσάς; Σε ποια πολύ λιγότερη;
5. Μπορεί να φροντίσει τον εαυτό του μόνος του σε βασικά θέματα (αναλόγως με την ηλικία πάντα), π.χ. να ντυθεί μόνος του, να ετοιμάσει το πρωινό του (ψωμί με βούτυρο και μαρμελάδα, ζεστό γάλα με δημητριακά, κρύο ή ψημένο τοστ), να βουρτσίσει τα δόντια, να νιφτεί, να χτενιστεί, να ντυθεί;
6. Όταν του δίνετε οδηγίες για να κάνει κάτι (π.χ. να πλυθεί, να ντυθεί), τις κατανοεί;
7. Ποια δραστηριότητα τον ευχαριστεί ιδιαίτερα και ποια αποφεύγει;
8. Εκφράζει προτιμήσεις; π.χ. στο ποια ρούχα να φορέσει, ποιο φαγητό προτιμά, ποιους θεωρεί φίλους;
9. Τι του αρέσει περισσότερο να κάνει; Εκφράζει επιθυμίες ή ενδιαφέροντα;
10. Επικοινωνεί καλύτερα με συνομήλικους ή με τους ενήλικες;
11. Είναι φιλικός με τα άλλα παιδιά; Έχει συγκεκριμένη σταθερή παρέα;
12. Υπάρχει κάποιο παιδί στο σχολείο από το οποίο επηρεάζεται θετικά ή αρνητικά;
13. Υπάρχουν άλλα παιδιά/ αδέρφια στην οικογένεια; Ποια η σχέση μαζί τους;
14. Υπάρχουν άλλα πρόσωπα της οικογένειας που το παιδί έρχεται σε επαφή (π.χ. θείοι, παππούδες); Ποια η σχέση μαζί τους;

1^ο στάδιο: προετοιμασία

4. Γονείς και κηδεμόνες

15. Υπάρχουν κάποιες δραστηριότητες που κάνετε ως οικογένεια και συμμετέχει το παιδί; Ποιες είναι αυτές και πόσο συχνά γίνονται;
16. Ποιος - ποιοι φροντίζουν τον μαθητή στο σπίτι όταν οι γονείς απουσιάζουν (π.χ. στην εργασία τους);
17. Υπάρχουν κάποιες άλλες δραστηριότητες- εκτός των οικογενειακών-στις οποίες συμμετέχει το παιδί σας; Πόσο συχνά;
18. Τι είδους υποστήριξη από ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό (π.χ. λογοθεραπευτής, ψυχολόγος) εκτός του σχολείου δέχεται το παιδί σας;
19. Υπάρχουν εκτός σπιτιού και σχολείου, συγκεκριμένοι φορείς ή επαγγελματίες που επισκέπτεται το παιδί σας σε τακτική βάση;
20. Τι σας ανησυχεί περισσότερο ως γονιό;
21. Τι θεωρείτε ως βασική προτεραιότητα για το παιδί σας;
22. Πιστεύετε πως το παιδί σας μπορεί αργότερα, στην ηλικία των 18, να λειτουργήσει επιτυχημένα σε βασικούς τομείς της ενήλικης ζωής (αυτόνομη διαβίωση, κοινωνικές σχέσεις, ψυχαγωγία, λήψη αποφάσεων, επάγγελμα κλπ); Τι θα διευκόλυνε μια τέτοια πορεία σε επίπεδο ατομικό και περιβάλλοντος;
23. Υπάρχει κάτι άλλο που θεωρείτε σημαντικό να γνωρίζουμε ως σχολείο για το παιδί σας;

1^ο στάδιο: προετοιμασία

4. Γονείς και κηδεμόνες

4.3. Ενδεικτικές Δραστηριότητες για Γονείς/Κηδεμόνες

«Τα 4 τετράγωνα»*

Στόχος της συγκεκριμένης δραστηριότητας είναι να πληροφορηθεί ο γονέας/ κηδεμόνας σχετικά με τις σκέψεις και τα συναισθήματα του παιδιού του για την επικείμενη μετάβαση.

Η δραστηριότητα μπορεί να γίνει στο σπίτι ή στο σχολείο με την παρουσία του γονέα.

Προσδοκώ...	Αισθάνομαι...
Είμαι σίγουρος ότι...	Δεν είμαι σίγουρος...

Για παράδειγμα:

1. «Προσδοκώ...»

Καταγράφονται οι σκέψεις του παιδιού σχετικά με το πώς θα είναι το καινούργιο σχολείο & τι θα κάνει εκεί.

2. «Αισθάνομαι...»

Καταγράφονται τα συναισθήματα του παιδιού σχετικά με την μετάβαση, π.χ. χαρά, ενθουσιασμό, φόβο κ.ά.

1^ο στάδιο: προετοιμασία

4. Γονείς και κηδεμόνες

3. «Είμαι σίγουρος ότι...»

Αναφέρονται τα πράγματα για τα οποία το παιδί είναι σίγουρο σχετικά με το νέο σχολείο, π.χ. Θα έχει κάποιο οικείο συμμαθητή ή πού βρίσκεται το σχολείο.

4. «Δεν είμαι σίγουρος ότι...»

Αναφέρονται τα στοιχεία/πληροφορίες για τα οποία ο μαθητής δεν είναι σίγουρος, π.χ. με ποιον συμμαθητή θα είναι στο ίδιο θρανίο ή ποια βιβλία θα έχει.

**Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «Transition from primary to post- primary for pupils with special educational needs. Challenges for the pupil and strategies for the children»*

1^ο στάδιο: προετοιμασία

4. Γονείς και κηδεμόνες

«Στον δρόμο για το σχολείο»*

Στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι ο μαθητής να σκεφτεί και να συζητήσει με τους γονείς/ κηδεμόνες για τους πιθανούς τρόπους προσέλευσης στο νέο σχολείο. Και αυτή η δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί στο σχολείο εφόσον το επιθυμεί ο γονιός/κηδεμόνας.

«Σκέψου με ποιον τρόπο θα πηγαίνεις στο νέο σχολείο από τον Σεπτέμβρη. Ίσως χρειαστεί να ξυπνάς νωρίτερα για να φτάσεις πριν χτυπήσει το κουδούνι. Έλα να συζητήσουμε: εάν πρέπει να παίρνεις το λεωφορείο, ξέρεις πού είναι η στάση του; Εάν πηγαίνεις με τα πόδια ή με το ποδήλατο, ποιος είναι ο πιο ασφαλής δρόμος; Θα σε βοηθήσουν όσα βλέπεις παρακάτω. Συμπλήρωσε τις πληροφορίες μόνο σε όσα σε αφορούν και αγνόησε τα υπόλοιπα».

Θα πηγαίνω στο νέο μου σχολείο...

...με τα πόδια	... με το ποδήλατο	... με το αυτοκίνητο/ ταξί	... με το λεωφορείο	... με τρένο/ μετρό/ τραμ
Ξέρεις τον δρόμο για το σχολείο;	Γνωρίζεις τον δρόμο για το σχολείο;	Μετά από πόση ώρα θα φτάνεις στο σχολείο;	Πού είναι η στάση από όπου θα το παίρνεις το πρωί;	Ξέρεις από ποια αποβάθρα θα ανεβαίνεις το πρωί;
Πόση ώρα είναι;	Υπάρχει κάποιο μέρος που μπορείς να αφήνεις το ποδήλατό σου;	Ποιος θα οδηγεί;	Πού είναι η στάση από όπου θα το παίρνεις το μεσημέρι;	Ξέρεις σε ποια αποβάθρα θα κατεβαίνεις το μεσημέρι;

1^ο στάδιο: προετοιμασία

4. Γονείς και κηδεμόνες

Θα έχεις κάποιον μαζί σου παρέα;	Μπορείς να το κλειδώνεις;	Πού θα σε αφήνει;	Έχεις το πρόγραμμα των δρομολογίων;	Πώς θα πηγαίνεις στο σταθμό;
Έχεις πάει από αυτόν τον δρόμο ξανά;	Θα έχεις κάποιον μαζί σου παρέα;	Από ποιο σημείο θα σε παίρνει;	Υπάρχει αριθμός στο λεωφορείο;	Πού θα βγάζεις το εισιτήριό σου;
	Πόση ώρα θα κάνεις;	Αν χρειάζεται να περπατήσεις μέχρι το σχολείο, γνωρίζεις πού θα σε αφήνει και από πού θα σε παίρνει το αυτοκίνητο/ ταξί;	Πόσο στοιχίζει το εισιτήριο;	Πόσο στοιχίζει το εισιτήριο;
			Πόση ώρα χρειάζεται το λεωφορείο μέχρι να φτάσει στο σχολείο;	Πόση ώρα χρειάζεται μέχρι να φτάσει στο σχολείο;

**Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «Transition from primary to post- primary for pupils with special educational needs. Challenges for the pupil and strategies for the children»*

Θα ήταν καλό ο γονέας ύστερα από αυτές τις δραστηριότητες να συζητήσει με τον εκπαιδευτικό και να τον ενημερώσει σχετικά

1^ο στάδιο: προετοιμασία

5. Σχεδιασμός επισκέψεων

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
- **5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)**
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή στο σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-20/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

1^ο στάδιο: προετοιμασία

5. Σχεδιασμός επισκέψεων

5. Σχεδιασμός επισκέψεων

Στόχος	Λεπτομερής σχεδιασμός από την ομάδα διαμεσολάβησης των επισκέψεων του μαθητή
Τι περιλαμβάνει	<ul style="list-style-type: none">• Σχεδιασμός επιμέρους δράσεων (βλ. 2ο στάδιο- 4. Επισκέψεις)• Τυχόν αναδιαμόρφωση αρχικού χρονοδιαγράμματος (βλ. 2.2 Ενδεικτικό Χρονοδιάγραμμα)• Προσδιορισμός επισκέψεων (ημερομηνίες)
Σημεία που πρέπει να προσεχθούν	<p>Κατά το σχεδιασμό των επισκέψεων θα πρέπει να ληφθούν υπόψη:</p> <ul style="list-style-type: none">• Τα χρονικά περιθώρια• Το πρόγραμμα των δύο σχολείων• Το προφίλ του μαθητή όπως αυτό προκύπτει από τις πληροφορίες που έχουν συλλεχθεί (βλ. Φύλλο Εργασίας 3.2 σελ. 34)• Τα αποτελέσματα της σύγκρισης των δομικών και λειτουργικών χαρακτηριστικών των δύο σχολείων

1^ο στάδιο: προετοιμασία

6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)

6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή στο σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-20/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

1^ο στάδιο: προετοιμασία

6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος

6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος

Στόχος

Προσβασιμότητα στον χώρο του σχολείου

Τι περιλαμβάνει

- Τροποποιήσεις στον εσωτερικό και εξωτερικό χώρο του σχολείου

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

Υπολογίζω τον διαθέσιμο και απαιτούμενο εξοπλισμό.

Καταγράφω τα διαθέσιμα υποστηρικτικά μέσα και φροντίζω για την έγκαιρη τοποθέτηση του απαραίτητου εξοπλισμού ανάλογα με την αναπηρία του μαθητή μου.

- Οι τροποποιήσεις του περιβάλλοντος είναι καθοριστικός παράγοντας για την επιτυχή μετάβαση μαθητή με συγκεκριμένη αναπηρία
- Προϋπόθεση για να χαρακτηριστεί ένας χώρος «προσβάσιμος» δεν είναι μόνο η ευκολία με την οποία μπορεί κάποιος να μπει σε αυτόν, αλλά και η δυνατότητα που του παρέχεται για αυτόνομη μετακίνηση, ασφαλή παραμονή και συμμετοχή σε όλες τις δραστηριότητες
- Οι προσαρμογές να λαμβάνουν υπόψη τις εξατομικευμένες ανάγκες του μαθητή
- Είναι καθοριστική η βοήθεια από το σχολείο αποστολής. Το σχολείο αποστολής να παρέχει όλες εκείνες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες

1^ο στάδιο: προετοιμασία

6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος

6.1. Ενδεικτικές Τροποποιήσεις για μαθητές με κινητικά προβλήματα

- Κατάλληλες ράμπες ώστε να εξασφαλίζεται η αυτόνομη μετακίνηση του μαθητή ή ακόμη και η μετακίνηση με βοήθεια
- Σε περίπτωση που υπάρχουν αίθουσες σε ορόφους θα πρέπει να εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε όλες τις αίθουσες με ασανσέρ ή ειδικά αναβατόρια
- Διαμόρφωση διαδρόμων για ελεύθερη και άνετη μετακίνηση με βακτηρίες, περιπατητήρες και αναπηρικά αμαξίδια
- Διαμόρφωση αιθουσών που θα χρησιμοποιήσει ο μαθητής ώστε να έχουν άνετους χώρους για να επιτρέπουν τη μετακίνηση των μαθητών με τα βοηθήματα
- Ειδικά διαμορφωμένες τουαλέτες
- Τροποποιήσεις σε καθίσματα και θρανία με βάση τις ανάγκες του μαθητή

1^ο στάδιο: προετοιμασία

6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος

- Αυλή με ομαλό έδαφος για εύκολη και ασφαλή μετακίνηση
- Ενημέρωση του προσωπικού για ιδιαιτερότητες του μαθητή ως προς τη στάση που πρέπει να έχει το σώμα κατά το κάθισμα, ή τις στάσεις που διευκολύνουν την κίνησή του, καθώς και για εκείνες που περιορίζουν τη δυνατότητα για κινητικές δραστηριότητες
- Ενημέρωση του ειδικού βοηθητικού προσωπικού για την αναγκαιότητα βοήθειας σε θέματα αυτοεξυπηρέτησης
- Διαμόρφωση του χώρου φαγητού
- Εξασφάλιση κατάλληλου εξοπλισμού, και εκπαιδευτικού υλικού

Σε περίπτωση που δεν υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης του μαθητή σε κάποιους χώρους θα πρέπει το πρόγραμμα μετάβασης να σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε ο μαθητής κατά τη μετάβαση να μη νοιώσει ότι αποκλείεται από δραστηριότητες

1^ο στάδιο: προετοιμασία

6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος

6.2. Ενδεικτικές Τροποποιήσεις για μαθητές με προβλήματα όρασης

- Τοποθέτηση οδηγών στο δάπεδο ή/και ειδικών χειρολισθήρων με αρχή και τέλος όπου χρειάζεται
- Επισήμανση βασικών σημείων με το σύστημα Braille εφόσον ο μαθητής το χρησιμοποιεί ή τοποθέτηση πινακίδων με μεγάλες γραμματοσειρές εάν πρόκειται για αμβλύωπα μαθητή
- Διαμόρφωση αιθουσών και εξωτερικών χώρων με απομάκρυνση αντικειμένων που δυσκολεύουν και κρύβουν παγίδες.
- Ταξινόμηση θρανίων για να διευκολύνεται η ασφαλής πρόσβαση και μετακίνηση
- Κατάλληλος φωτισμός καθώς είναι ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο. Ο φωτισμός των χώρων πρέπει να είναι άπλετος χωρίς έντονες αντιθέσεις, διότι όσοι βλέπουν έστω και λίγο, θαμπώνονται εύκολα. Το εκτυφλωτικό φως που μπορεί να έρχεται από τον ήλιο ή από τεχνητό φωτισμό προκαλεί αρκετές φορές μεγάλες δυσκολίες. Σε αρκετές περιπτώσεις οι μαθητές ενδέχεται να χρειαστούν δικό τους ατομικό φωτισμό

1^ο στάδιο: προετοιμασία

6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος

- Εξασφάλιση της αναγκαίας υλικοτεχνικής υποδομής (μηχανές γραφής Braille, ανάγλυφα εποπτικά μέσα, εκτυπωτές Braille, μεγεθυντικοί φακοί, λάμπες ή άλλα βοηθήματα υποστηρικτικής τεχνολογίας)
- Εξασφάλιση κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού

Ο χώρος που θα κινηθεί ο μαθητής θα πρέπει να είναι ελεύθερος και ακίνδυνος. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να προσεχθούν οι ντουλάπες, οι πόρτες να είναι κλειστές ή τελείως ανοικτές

1^ο στάδιο: προετοιμασία

6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος

6.3. Ενδεικτικές Τροποποιήσεις για μαθητές με προβλήματα ακοής

- Τοποθέτηση οπτικού κουδουνιού
- Αν πρόκειται για μαθητή με ακουστικά υπολείμματα που η επικοινωνία του βασίζεται σε προφορική - ακουστική θα πρέπει να διαμορφωθεί ο χώρος με μοκέτες, μονωτικό υλικό ή άλλο υλικό που απορροφά τους θορύβους ώστε να αξιοποιηθεί το μέγιστο των υπολειμμάτων ακοής
- Ο φωτισμός για μαθητές που επικοινωνούν μέσω ομιλούμενης ή νοηματικής είναι ιδιαίτερα σημαντικός
- Διαμόρφωση κατάλληλου χώρου που θα καθίσει ο μαθητής ώστε να έχει άμεση και καλή πρόσβαση με τον ενήλικα
- Ενημέρωση του ειδικού βοηθητικού προσωπικού για την αναγκαιότητα βοήθειας σε θέματα αυτοεξυπηρέτησης
- Εξασφάλιση αναγκαίας υλικοτεχνικής υποδομής
- Εξασφάλιση κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού

1^ο στάδιο: προετοιμασία

6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος

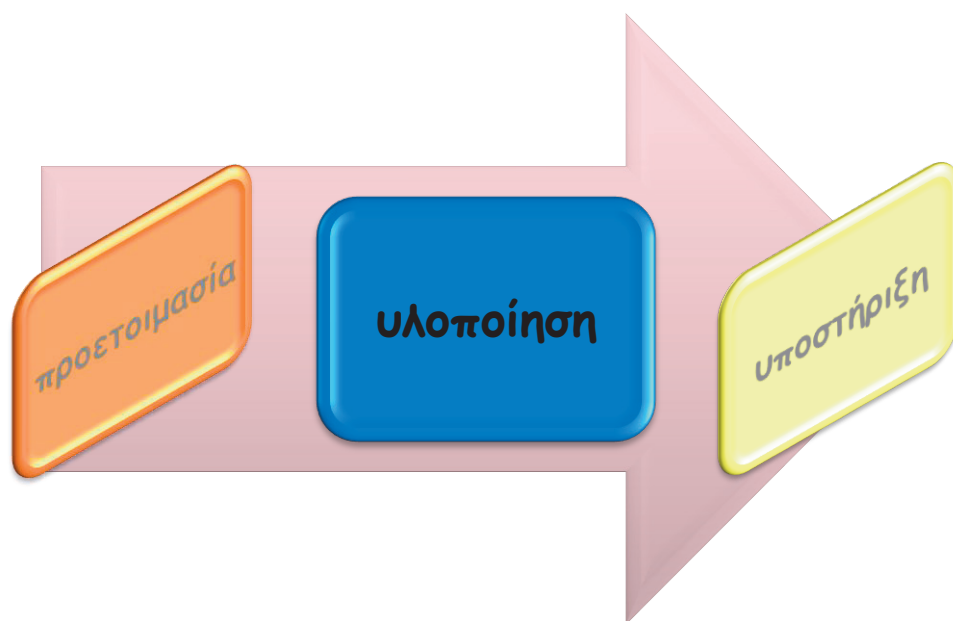
6.4. Ενδεικτικές Τροποποιήσεις για μαθητές με αυτισμό

- Δόμηση του περιβάλλοντος, ώστε ο μαθητής να καταλαβαίνει και να νοιώθει τα πράγματα σταθερά και προβλέψιμα
- Επιλογή και κατασκευή κατάλληλου τύπου προγράμματος με βάση αυτό που ήδη χρησιμοποιεί ο μαθητής. Το πρόγραμμα τοποθετείται σε εμφανές σημείο ή είναι έτοιμο για να του το δώσουμε
- Προσαρμογή δραστηριοτήτων με βάση τον τρόπο που δουλεύει (π.χ. οπτικές οδηγίες, δομημένες δραστηριότητες, φάκελος εργασίας...)
- Κατάλληλη διαμόρφωση χώρου, αν υπάρχουν αισθητηριακές διαταραχές. Ελαχιστοποίηση ερεθισμάτων αν αυτό είναι απαραίτητο
- Οπτικές οδηγίες, αν είναι απαραίτητο, για να σηματοδοτηθούν βασικά σημεία του σχολείου (π.χ. τουαλέτες, κυλικείο, χώρος διαλείμματος...)
- Ενημέρωση του ειδικού βοηθητικού προσωπικού για την αναγκαιότητα βοήθειας σε θέματα αυτοεξυπηρέτησης.

Ο μαθητής με αυτισμό προσαρμόζεται και μαθαίνει καλύτερα και ευκολότερα με δομή και πρόγραμμα

2^ο στάδιο: υλοποίηση

2^ο στάδιο: υλοποίηση

2^ο Στάδιο - ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Στόχος Εφαρμογή εξατομικευμένου προγράμματος μετάβασης εμπλέκοντας ενεργά τον μαθητή

Τι περιλαμβάνει

Σχέδια δράσης για:

1. Προετοιμασία του μαθητή
2. Φίλο αναφοράς (μαθητής)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας)
4. Επισκέψεις του μαθητή σε σχολείο υποδοχής
5. Ανατροφοδότηση - αναστοχασμός ομάδας διαμεσολάβησης

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

- Η ενεργός συμμετοχή του μαθητή να επιδιώκεται με κάθε τρόπο
- Ο σωστός προγραμματισμός, ο καλός συντονισμός και η διαφοροποίηση ανάλογα με τις ανάγκες αποτελεί βασική προϋπόθεση επιτυχίας

2^ο στάδιο: υλοποίηση

1. Προετοιμασία μαθητή

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)

2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή στο σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-20/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

2^ο στάδιο: υλοποίηση

1. Προετοιμασία μαθητή

1. Προετοιμασία μαθητή

Στόχος

Σταδιακή προετοιμασία του μαθητή για την επικείμενη αλλαγή βαθμίδας

Τι περιλαμβάνει

Ο εκπαιδευτικός (γενικής ή ειδικής αγωγής) του σχολείου αποστολής αναλαμβάνει την:

- Ενημέρωση του μαθητή για αλλαγή βαθμίδας
- Αναδρομή στην πορεία φοίτησης

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

- Το σχέδιο δράσης πραγματοποιείται εντός του σχολείου αποστολής
- Οι δραστηριότητες μπορεί να γίνουν είτε εξατομικευμένα με το παιδί, είτε μέσα στην τάξη

Δημιουργώ ευκαιρίες για να εμπλουτίσω το καθημερινό πρόγραμμα του μαθητή μου με τις ενδεδειγμένες πρακτικές που θα διευκολύνουν τη μετάβαση

2^ο στάδιο: υλοποίηση

1. Προετοιμασία μαθητή

1.1. Ενημέρωση του μαθητή στο σχολείο αποστολής για αλλαγή βαθμίδα

Η αρχική ενημέρωση ξεκινά με την έναρξη του σχολικού έτους από τον δάσκαλο (γενικής ή ειδικής αγωγής) του σχολείου αποστολής, ανεξάρτητα αν γνωρίζει επακριβώς το σχολείο υποδοχής.

Ο εκπαιδευτικός:

- συζητάει με τον μαθητή για τα στάδια ανάπτυξης του ανθρώπου συνδέοντάς τα με την επικείμενη μετάβαση (Φύλλο εργασίας 1.1.1., 1.1.2.)
- παίρνει αφορμή από προσωπικές εμπειρίες του μαθητή π.χ. εορτασμός γενεθλίων

Όταν γνωστοποιηθεί το σχολείο υποδοχής:

- χρησιμοποιεί φωτογραφικό υλικό του σχολείου αποστολής
- πραγματοποιεί κοινή δράση με το σχολείο υποδοχής π.χ. project εργασίας

Χρήσιμο είναι να υπάρχουν τακτικές αναφορές και θετική ενίσχυση για την μετάβαση του μαθητή σε όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς

2^ο στάδιο: υλοποίηση

1. Προετοιμασία μαθητή

1.1.1. Στάδια ανάπτυξης του ανθρώπου*

Σκέψου πώς ήσουν τότε... πώς είσαι τώρα... και πώς θα είσαι στο μέλλον.

Σε κάθε κουτάκι γράψε:

- Τι έχεις κατακτήσει και τι θέλεις να πετύχεις;
- Ποιος ή τι σε βοήθησε για να καταφέρεις όσα ήθελες και θέλεις
- Σημείωσε πού βρίσκεσαι τώρα;

Μωρό	
Παιδί	
Έφηβος	
Ενήλικος	
Ηλικιωμένος	

*Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «Η συμβουλευτική ψυχολογία στα παιδιά»

2^ο στάδιο: υλοποίηση

1. Προετοιμασία μαθητή

1.1.2. Η πορεία της ζωής μέσα από φωτογραφίες*

Ο εκπαιδευτικός:

1. Παρουσιάζει τον εαυτό του στον μαθητή

Μπορεί να του μιλήσει για την ηλικία του, την οικογενειακή του κατάσταση, τις σπουδές, τα χόμπι του κ.ά.

2. Καλεί τον μαθητή να του πάρει μία συνέντευξη

Ο μαθητής μπορεί να ρωτήσει ό,τι επιθυμεί, ώστε να συλλέξει αρκετές πληροφορίες π.χ. τι του άρεσει να τρώει ή πού πέρασε τις πιο ωραίες του διακοπές.

3. Δείχνει μια σειρά φωτογραφιών από σημαντικές πλευρές της ζωής του

Π.χ. μωρό στη βάφτιση, μαθητής στο σχολείο, ενήλικας με τους γονείς του ή τον/την σύντροφό του, τα παιδιά του, τα χόμπι του κ.ά

4. Ζητά από τον μαθητή να πει τις εντυπώσεις του

Τι του άρεσε, τι του έκανε εντύπωση, τι δεν περίμενε να δει κ.ά.

5. Ζητά από τον μαθητή να φέρει φωτογραφίες από το σπίτι και να παρουσιάσει μέσα από αυτές τον εαυτό του.

*Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο «Διαχείριση τάξης: συνοχή και σχεσιοδυναμική»

2^ο στάδιο: υλοποίηση

2. Προετοιμασία μαθητή

1.2. Αναδρομή στην πορεία φοίτησης

Γίνεται αναδρομή στη συνολική πορεία φοίτησης του μαθητή μέσα από φωτογραφικό υλικό του αρχείου του σχολείου

Μπορούν να χρησιμοποιηθούν φωτογραφίες από δραστηριότητες που συμμετείχε ο μαθητής σε προηγούμενες σχολικές χρονιές ή από σχετικές φωτογραφίες που μπορεί να προσκομίσει η οικογένεια

Καλό είναι να χρησιμοποιηθούν φωτογραφίες από την έναρξη των σχολικών χρόνων του μαθητή και ο τρόπος παρουσίασης αυτών να ακολουθεί μια χρονική αλληλουχία

Ο μαθητής δημιουργεί ένα φωτογραφικό άλμπουμ εμπειριών από το σχολείο που εμπεριέχει φωτογραφίες και ενθύμια από όλη την διάρκεια της τρέχουσας σχολικής χρονιάς ή/και από προηγούμενες χρονιές

Το άλμπουμ φωτογραφιών αποτελεί το άλμπουμ αναμνήσεων που ο μαθητής θα πάρει κατά την αποφοίτησή του

2^ο στάδιο: υλοποίηση

2. Φίλος αναφοράς (μαθητής)

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
- **2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)**
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή στο σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-20/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

2^ο στάδιο: υλοποίηση

2. Φίλος αναφοράς (μαθητής)

2. Φίλος αναφοράς (μαθητής)

Στόχος

Σημαντικά τα οφέλη στον κοινωνικό και ψυχοσυναισθηματικό τομέα για τους μαθητές που συμμετέχουν ως φίλοι αναφοράς

Η επιλογή και εκπαίδευση ενός μαθητή του σχολείου υποδοχής για:

- να υποδεχτεί και να συνοδεύσει τον μαθητή στο νέο σχολείο
- να μοιραστεί εμπειρίες και να δώσει διευκρινίσεις για το σχολείο
- να βοηθήσει σε προβληματισμούς και ανησυχίες του μαθητή
- να διευκολύνει τη γνωριμία με τα υπόλοιπα παιδιά του σχολείου υποδοχής

Τι περιλαμβάνει

- Επιλογή κατάλληλου μαθητή
- Προετοιμασία και εκπαίδευση μαθητή

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

- Καλή προετοιμασία και προσεκτικός σχεδιασμός
- Επιλογή και εκπαίδευση περισσότερων του ενός μαθητή για πρακτικούς λόγους (απουσία, άρνηση, πρόγραμμα σχολείου)

2^ο στάδιο: υλοποίηση

2. Φίλος αναφοράς (μαθητής)

2.1. Επιλογή κατάλληλου μαθητή

Η επιλογή γίνεται με βάση:

- τη χρονιά φοίτησης στο σχολείο υποδοχής
- τις δεξιότητες επικοινωνίας, τη διάθεση συνεργασίας και την ευελιξία του μαθητή

Ο φίλος αναφοράς χρειάζεται:

- να είναι φιλικός
- να γνωρίζει καλά τους χώρους και τα πρόσωπα του σχολείου
- να μπορεί να περιγράψει τι κάνουν στο σχολείο
- να απαντά σε σχετικές με το σχολείο ερωτήσεις

2^ο στάδιο: υλοποίηση

2. Φίλος αναφοράς (μαθητής)

2.2. Προετοιμασία και εκπαίδευση φίλου αναφοράς

Περιλαμβάνει την διδασκαλία και εξάσκηση του μαθητή που θα παίξει το ρόλο του φίλου αναφοράς

Ο εκπαιδευτικός μπορεί:

- να κάνει μια αναδρομή στην πορεία των σχολικών χρόνων του ίδιου του μαθητή που εκπαιδεύεται για φίλος αναφοράς
- να βοηθήσει τον μαθητή να ανακαλέσει την δική του πρώτη μέρα στο νέο σχολείο και να συζητήσουν τι τον βοήθησε και τι συναισθήματα έχει από τη μέρα αυτή
- να συζητήσει πιθανούς τρόπους που μπορεί ο μαθητής- φίλος αναφοράς να βοηθήσει τον νέο μαθητή να νιώσει αποδεκτός και ευπρόσδεκτος (Φύλλο Εργασίας 2.2.1)
- να χαρίσει ένα καπέλο ή ένα μπλουζάκι με κάποιο συνθηματικό π.χ. «Φίλος Υποδοχής» το οποίο και θα φορά ο φίλος αναφοράς στις επαφές με τον μαθητή, αν το επιθυμεί

Κατά την προετοιμασία και εκπαίδευση απαιτείται:

- σαφής επεξήγηση των στόχων
- χρόνος για εκπαίδευση
- χρόνος για έκφραση ιδεών, αποριών, συναισθημάτων

2^ο στάδιο: υλοποίηση

2. Φίλος αναφοράς (μαθητής)

2.2.1 Βοηθώ τον νέο μαθητή να νιώσει αποδεκτός*

Στόχος είναι να κατανοήσει ο μαθητής τι μας κάνει να νιώθουμε αποδεκτοί και ευπρόσδεκτοι και τι μας κάνει να νιώθουμε άβολα σε σχέση με τους άλλους ανθρώπους.

Δραστηριότητα 1^η

- Ρωτάω τον μαθητή μου τι σημαίνει «ευπρόσδεκτος/ καλοδεχόμενος/αποδεκτός» και τι «ανεπιθύμητος». Μπορώ να τον βοηθήσω ζητώντας τον να μου πει πότε και πού ο ίδιος έχει αισθανθεί ή νιώθει ευπρόσδεκτος ή ανεπιθύμητος.

Διασαφηνίζεται ότι κάποιος μπορεί να νιώσει ευπρόσδεκτος όταν αισθάνεται καλά και άνετα στο μέρος που βρίσκεται ή με τους ανθρώπους που είναι μαζί.

- Ζητώ να μου πει πώς ο ίδιος καταλαβαίνει τη φράση «Νιώθω σαν στο σπίτι μου».
- Θέτω ερωτήσεις σχετικά με το πώς μπορεί να νιώθει κάποιος που είναι ευπρόσδεκτος. Παροτρύνω κάνοντας ερωτήσεις και εστιάζοντας στα συναισθήματα και στην εξωλεκτική του έκφραση (πρόσωπο, στάση σώματος, χειρονομίες κ.ά.). Καταγράφω τις απαντήσεις.
- Επαναλαμβάνω ανάλογα σχετικά με το «ανεπιθύμητος».

Δραστηριότητα 2^η

- Ζητώ από τον μαθητή μου να κάνει μια ζωγραφιά με τον τίτλο «Βοηθώ τους άλλους να νιώσουν ευπρόσδεκτοι όταν...»

Εναλλακτικά του ζητώ να κάνει μια λίστα με προτάσεις.

- Εκθέτω τη ζωγραφιά του στην τάξη ή στον διάδρομο.

**Η ιδέα των δραστηριοτήτων βασίζεται στο "A welcome classroom"*

2^ο στάδιο: υλοποίηση

3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας)

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
- 3. **Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)**
4. Επισκέψεις μαθητή στο σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-20/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

2^ο στάδιο: υλοποίηση

3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας)

3. Πρόσωπο Αναφοράς (ενήλικας)

Στόχος

Απόκτηση επαφής και σχέσης του μαθητή με συγκεκριμένο μέλος του προσωπικού του σχολείου υποδοχής

Τι περιλαμβάνει

- Γνωριμία και συνέντευξη με τον μαθητή
- Παρουσίαση του σχολείου υποδοχής και γνωριμία με τον φίλο αναφοράς

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

- Το πρόσωπο αναφοράς να ανήκει, αν είναι εφικτό, στο μόνιμο προσωπικό του σχολείου, ώστε να αποτελέσει συνδεδετικό κρίκο και στην έναρξη της επόμενης χρονιάς
- Ανεξάρτητα από το αν οριστεί εκπαιδευτικός γενικής ή ειδικής αγωγής, το πρόσωπο αναφοράς χρειάζεται να είναι άτομο ευχάριστο, επικοινωνιακό και υποστηρικτικό στον μαθητή

2^ο στάδιο: υλοποίηση

3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας)

3.1. Γνωριμία και συνέντευξη με τον μαθητή

Κατά την πρώτη επίσκεψη του μαθητή στο σχολείο υποδοχής και συνοδευόμενος από εκπαιδευτικό του σχολείου αποστολής (βλ. αναλυτικότερα Επισκέψεις), ο μαθητής γνωρίζει τον εκπαιδευτικό που έχει οριστεί ως πρόσωπο αναφοράς

Δίνεται χρόνος στον μαθητή να εξοικειωθεί με το νέο πρόσωπο

Το πρόσωπο αναφοράς κάνει κουβέντα (ημι-δομημένη συνέντευξη) με τον μαθητή σχετικά με τα ενδιαφέροντα και τις προσδοκίες του για το νέο σχολείο (Φύλλο Εργασίας 3.1.1)

2^ο στάδιο: υλοποίηση

3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας)

3.1.1. Ενδεικτικός Οδηγός Συνέντευξης Μαθητή

1. Θέλω να μου πεις πώς περνάς τη μέρα σου στο σχολείο που πηγαίνεις.
2. Τι σου αρέσει στο σχολείο που πηγαίνεις; Κάτι άλλο;
3. Τι σε δυσκολεύει στο σχολείο που πηγαίνεις; Κάτι άλλο;
4. Στο σχολείο που πηγαίνεις υπάρχουν κάποιοι που σε βοηθούν; Ποιοι είναι αυτοί; Πώς σε βοηθούν; Τι κάνετε μαζί;
5. Έχεις φίλους σε αυτό το σχολείο; Μίλα μου λίγο γι' αυτούς. Ποιοι είναι; τι κάνετε μαζί; Είστε φίλοι μόνο μέσα στο σχολείο;
6. Ξέρεις ότι θα πας σε άλλο σχολείο;
7. Ποιος σου έχει μιλήσει γι αυτό;
8. Σε ποιο σχολείο θα πας;
9. Ο κύριος/ η κυρία στο σχολείο που πηγαίνεις σου έχει μιλήσει για το νέο σχολείο που θα πας; Τι σου έχει πει; Σου μίλησε κανείς άλλος; Τι σου είπε;
10. Ξέρεις κάποιο άλλο παιδί που να είναι μαζί σου στο νέο σχολείο;
11. Είναι κάτι που σε ανησυχεί, που φοβάσαι, τώρα που θα πας στο νέο σχολείο;
12. Πες μου κάτι άλλο που σε ανησυχεί.
13. Τι θα ήθελες να γίνει για να μην ανησυχείς;
14. Τι θέλεις να γίνει για να είναι όλα καλά, όταν θα πας στο νέο σχολείο;
15. Ποια πράγματα θα ήθελες να κάνεις στο νέο σχολείο που θα πας;
16. Πώς φαντάζεσαι ότι θα περνάς τη μέρα σου στο νέο σου σχολείο;

2^ο στάδιο: υλοποίηση

3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας)

3.2 Παρουσίαση του σχολείου υποδοχής και γνωριμία με φίλο αναφοράς

Σχετικά με το σχολείο υποδοχής, το πρόσωπο αναφοράς:

- δείχνει στον μαθητή ενδεικτικά σχολικά εγχειρίδια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης <http://www.pi-schools.gr/books/gymnasio/>
- δείχνει βίντεο με δραστηριότητες που έχουν κάνει οι μαθητές του σχολείου υποδοχής σε προηγούμενες χρονιές
- χαρίζει στον μαθητή ένα σημειωματάριο και ένα μολύβι με το λογότυπο του νέου σχολείου

Το πρόσωπο αναφοράς μαζί με τον φίλο αναφοράς:

- ενθαρρύνουν τον μαθητή να θέσει ερωτήματα και προβληματισμούς και γίνεται σχετική συζήτηση (Φύλλα Εργασίας 3.2.1., 3.2.2.)

2^ο στάδιο: υλοποίηση

3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας)

3.2.1. Η ώρα των ερωτήσεων*

Στόχος είναι ο μαθητής να θέσει όλες τις ερωτήσεις που επιθυμεί σε σχέση με το νέο σχολείο και να συζητήσει τυχόν απορίες του.

«Σκέψου τι θα ήθελες να ρωτήσεις τον μεγαλύτερο μαθητή σε σχέση με το νέο σχολείο που θα πας του χρόνου; Σκέψου όσες περισσότερες ερωτήσεις έχεις. Ο φίλος μας σίγουρα θα προσπαθήσει να τις απαντήσει όλες!»

*Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «*Transition from primary to post- primary for pupils with special educational needs. Challenges for the pupil and strategies for the children*»

2^ο στάδιο: υλοποίηση

3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας)

3.2.2. Να το πιστέψω... ή πρόκειται για φήμες;*

Στόχος είναι ο μαθητής να συζητήσει τις «ιστορίες» εκείνες που τον τρομάζουν και τον αγχώνουν σε σχέση με το νέο σχολείο, καθώς συχνά οι μαθητές του δημοτικού ακούν διάφορες διηγήσεις από την οικογένεια/συγγενείς/φίλους σχετικά με τα σχολεία της Β' βάθμιας που πιθανόν να τους προκαλούν ανασφάλεια.

«Όλες οι παρακάτω ιστορίες είναι ψέματα και συχνά υπερβολικές. Ο μεγαλύτερος μαθητής θα σε βοηθήσει να βρεις τις κρυμμένες αλήθειες. Μη διστάσεις λοιπόν να τον ρωτήσεις!»

Μύθος	Αλήθεια
«Το νέο σχολείο είναι τόσο μεγάλο που συνεχώς θα χάνεσαι και κανένας δεν θα σε βοηθάει»	
«Εάν κάτι δεν καταλαβαίνεις, οι καθηγητές δεν σου επιτρέπουν να κάνεις ερωτήσεις»	
«Εάν δεν κάνεις κάποια από τις εργασίες σου ή κάνεις πολλά λάθη, παίρνεις αποβολή»	
«Θα διαβάζεις πάνω από 4 ώρες κάθε μέρα»	
«Είναι πολύ δύσκολο να κάνεις φίλους, γιατί όλοι γνωρίζονται μεταξύ τους και έχουν ήδη τις παρέες τους»	
Άλλο;	

*Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «Transition from primary to post-primary for pupils with special educational needs. Challenges for the pupil and strategies for the children»

2^ο στάδιο: υλοποίηση

4. Επισκέψεις του μαθητή στο σχολείο υποδοχής

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
- 4. **Επισκέψεις μαθητή στο σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)**
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-20/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

2^ο στάδιο: υλοποίηση

4. Επισκέψεις του μαθητή στο σχολείο υποδοχής

4. Επισκέψεις του μαθητή στο σχολείο υποδοχής

Στόχος

Σταδιακή και συστηματική εξοικείωση του μαθητή με το σχολείο υποδοχής

Τι περιλαμβάνει

- 4-5 επισκέψεις του μαθητή στο νέο σχολείο

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

Δεν αφήνω σημαντικές δράσεις για την τελευταία εβδομάδα λειτουργίας των σχολείων, καθώς υπάρχει μεγάλος βαθμός απρόοπτων καθυστερήσεων ή χρονικών πιέσεων

- Λεπτομερής σχεδιασμός επισκέψεων
- Οι δράσεις των επισκέψεων είναι ενδεικτικές και μπορούν να τροποποιηθούν
- Οι δράσεις των επισκέψεων θα πρέπει να ακολουθούν μία λογική χρονική σειρά
- Είναι καλό οι επισκέψεις να ξεκινήσουν από τον Απρίλιο έχοντας χρονικό ορίζοντα έως και τον Μάιο

2^ο στάδιο: υλοποίηση

4. Επισκέψεις του μαθητή στο σχολείο υποδοχής

4.1 1^η Επίσκεψη

Στόχος

Εξοικείωση του μαθητή με τους χώρους του σχολείου.
Δημιουργία κινήτρων

Τι περιλαμβάνει

- Υποδοχή από το πρόσωπο αναφοράς
- Γνωριμία με τον φίλο αναφοράς
- Ξενάγηση του μαθητή στους χώρους του σχολείου, με συνοδεία του προσώπου και του φίλου αναφοράς
- Επίσκεψη γονέων/ κηδεμόνων του μαθητή για ξενάγηση και ενημέρωση

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

Το θερμό καλωσόρισμα και η ζεστή υποδοχή τόσο στο μαθητή όσο και στους γονείς/ κηδεμόνες του αποτελούν σημείο- κλειδί στην δημιουργία καλού κλίματος

- Η πρώτη επίσκεψη στο χώρο του σχολείου γίνεται με τη συνοδεία οικείου προσώπου από το πλαίσιο αποστολής
- Οι γονείς/ κηδεμόνες επισκέπτονται το σχολείο την ίδια μέρα, σε διαφορετική χρονική στιγμή
- Κατά την επιστροφή στο σπίτι, οι γονείς/κηδεμόνες συζητούν με τον μαθητή σχετικά με τις εντυπώσεις και τα συναισθήματά του πριν και μετά την επίσκεψη και τα πιθανά ερωτήματα που έχουν προκύψει

2^ο στάδιο: υλοποίηση

4. Επισκέψεις - 2^η επίσκεψη

4.2 2^η Επίσκεψη

Στόχος

Εξοικείωση του μαθητή με περισσότερους μαθητές του σχολείου.
Δημιουργία ενδιαφέροντος για το σχολείο υποδοχής

Τι περιλαμβάνει

- Ενημέρωση του μαθητή για τη λειτουργία, τη δομή και τους κανόνες του σχολείου από το πρόσωπο αναφοράς
- Συζήτηση για τις πρώτες εντυπώσεις, τα ενδιαφέροντα, τις προσδοκίες και τις ανησυχίες από το πρόσωπο αναφοράς
- Διεύρυνση του κύκλου γνωριμιών μέσα από παιχνίδια γνωριμίας (*Φύλλο Εργασίας 4.2.1*)
- Φωτογραφίες από τους χώρους του σχολείου και τις δραστηριότητες με σκοπό τη δημιουργία φωτογραφικού λευκώματος (*4.2.2*)

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

- Στα παιχνίδια γνωριμίας θα ήταν καλό να συμμετέχουν όλα τα παιδιά και να καθοδηγούνται από τον εκάστοτε εκπαιδευτικό

2^ο στάδιο: υλοποίηση

4. Επισκέψεις - 2^η επίσκεψη

4.2.1. Παιχνίδια γνωριμίας

Τα παιχνίδια γνωριμίας που περιγράφονται στη συνέχεια είναι ενδεικτικά. Ανάλογα με το δυναμικό των μαθητών μπορούν να προσαρμοστούν ή ο εκπαιδευτικός να επιλέξει η γνωριμία να γίνει με άλλο τρόπο.

Η μπάλα των ονομάτων *

Όλοι οι μαθητές στέκονται όρθιοι σε κύκλο και ο εκπαιδευτικός κρατά μία μπάλα. Λέει το όνομά του και πετά την μπάλα σε κάποιον από τους μαθητές. Η δραστηριότητα συνεχίζεται έως ότου όλοι πουν τα ονόματά τους.

Το ίδιο μπορεί να επαναληφθεί δείχνοντας διαφορετικό συναίσθημα κάθε φορά π.χ. φόβο, λύπη, ενθουσιασμό, χαρά.

Η δράση μπορεί να αλλάξει καθώς οι μαθητές λένε το όνομα του μαθητή στον οποίο πετάνε την μπάλα κάθε φορά και όχι το δικό τους.

Όλοι με τη σειρά *

Οι μαθητές κάθονται σε κύκλο. Ο πρώτος μαθητής λέει το όνομά του και το αγαπημένο του τραγούδι. Ο δεύτερος μαθητής λέει το όνομα και το αγαπημένο τραγούδι του ίδιου αλλά και του προηγούμενου μαθητή. Ο τρίτος λέει το όνομα και τις προτιμήσεις των άλλων δύο και το δικό του κοκ. Στο τέλος, ο εκπαιδευτικός πρέπει να θυμηθεί όλα τα ονόματα και τις προτιμήσεις των παιδιών.

Εναλλακτικά, στη θέση του τραγουδιού, τα παιδιά μπορούν να αναφέρουν το αγαπημένο τους χρώμα/ παραμύθι/ κινούμενο σχέδιο/ φαγητό.

Δένω τον κόμπο *

Οι μαθητές χωρίζονται σε ζευγάρια και κρατούν ο καθένας από ένα κομμάτι κλωστής. Το κάθε ζευγάρι καλείται να συνεργαστεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να φτιάξει έναν κόμπο, χρησιμοποιώντας μόνο το ένα χέρι.

**Η ιδέα των δραστηριοτήτων βασίζεται στο «Διαχείριση τάξης: συνοχή και σχεσιοδυναμική της ομάδας»*

2^ο στάδιο: υλοποίηση

4. Επισκέψεις - 2^η επίσκεψη

Ποιος;*

Σε κάθε μαθητή δίνεται το ακόλουθο πινακάκι:

Έχει καστανά μάτια;	Είναι ο μικρότερος στην οικογένεια;	Είναι μοναχοπαίδι;	Έχει σκύλο;
Του αρέσει το ποδόσφαιρο;	Φοράει παντελόνι;	Του αρέσουν τα μακαρόνια;	Έχει φακίδες;
Κολυμπάει καλά;	Βλέπει κινούμενα σχέδια;	Έχει μπλε μάτια;	Φοράει σκουλαρίκια;
Φοράει δαχτυλίδι;	Έχει γάτα;	Είναι ο μεγαλύτερος στην οικογένεια;	Είναι οπαδός του Ολυμπιακού;
Έχει ψάρι;	Έχει γεννηθεί σε άλλη χώρα;	Είναι ψηλότερος από μένα;	Πηγαίναμε στο ίδιο σχολείο;

Ο εκπαιδευτικός εξηγεί ότι οι μαθητές κινούνται στο χώρο της τάξης και προσπαθούν, κάνοντας ερωτήσεις ή παρατηρώντας οι ίδιοι, να απαντήσουν στις ερωτήσεις. Καλό είναι να ρωτήσουν όσο περισσότερα παιδιά μπορούν και δεν χρειάζεται να απαντηθούν όλες.

**Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «Transition from primary to post-primary for pupils with special educational needs. Challenges for the pupil and strategies for the children»*

2^ο στάδιο: υλοποίηση

4. Επισκέψεις - 2^η επίσκεψη

«Περπατάω σαν...»*

Οι μαθητές σηκώνονται όρθιοι και αρχίζουν να περπατάνε ελεύθερα στο χώρο. Κάθε φορά που ακούν το χτύπημα ενός κουδουνιού, σταματάνε και ακούν την οδηγία που δίνει ο εκπαιδευτικός και την οποία ακολουθούν για 1 λεπτό.

«*Ας περπατήσουμε σαν να:*

- *είμαστε γέροι*
- *είμαστε μωρά που μπουσουλάνε*
- *φοράμε τακούνια*
- *σέρνουμε τις παντόφλες μας*
- *βουλιάζουμε στο χιόνι*
- *κουβαλάμε βαριές τσάντες*
- *είμαστε ξυπόλυτοι στην καυτή άμμο*

Τώρα ας περπατήσουμε ξανά με τον δικό μας τρόπο».

«Αν δεθούμε, θα λυθούμε;»*

Οι μαθητές σηκώνονται όρθιοι και στέκονται πολύ κοντά ο ένας στον άλλον. Ο εκπαιδευτικός τους ζητά να σταυρώσουν τα χέρια τους, πιάνοντας των παραδιπλανών τους ώστε να γίνουν ένας κύκλος τελείως μπερδεμένος. Στη συνέχεια, τους ζητά να ξεμπερδευτούν χωρίς όμως να αφήσουν τα χέρια.

Εναλλακτικά, οι μαθητές κάθονται σε κύκλο. Ο εκπαιδευτικός έχει ένα κουβάρι με μαλλί πλεξίματος, κρατά τη μία άκρη του και πετά το κουβάρι σε κάποιον από τους μαθητές. Ο μαθητής καλείται να κρατήσει ένα σημείο και να ρίξει με τη σειρά του το υπόλοιπο κουβάρι σε άλλον συμμαθητή του κοκ έως ότου όλοι να έχουν τουλάχιστον από μία φορά κρατημένο το νήμα. Ακολουθεί συζήτηση.

**Η ιδέα των δραστηριοτήτων βασίζεται στο βιβλίο «205 βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση ομάδων ψυχοθεραπείας, κοινωνικής εργασίας, εκπαίδευσης»*

2^ο στάδιο: υλοποίηση

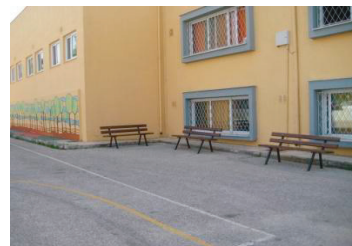
4. Επισκέψεις - 2^η επίσκεψη

4.2.2 Φωτογραφικό Λεύκωμα

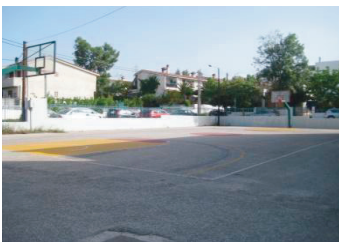
Παρακάτω παρουσιάζονται ενδεικτικές φωτογραφίες (από το Ε.Ε.Ε.Κ. Βόλου) που μπορεί να τραβήξει το πρόσωπο αναφοράς με τον μαθητή

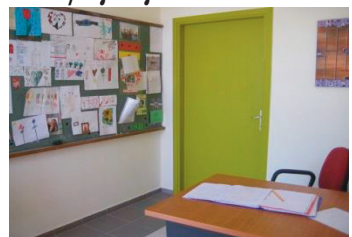
Η είσοδος του σχολείου

Ο χώρος που θα περιμένω για να φύγω για το σπίτι

Η αυλή που θα παίζω μπάσκετ

Το γραφείο της ψυχολόγου

Ο χώρος που θα τακτοποιώ τα πράγματά μου

Οι τουαλέτες

Το εργαστήριο της γεωπονίας

Η αίθουσα της εργοθεραπείας

2^ο στάδιο: υλοποίηση

4. Επισκέψεις - 3^η επίσκεψη

4.3. 3^η Επίσκεψη

Στόχος	Εξοικείωση του μαθητή με τα εργαστήρια του σχολείου και δημιουργία κινήτρων
Τι περιλαμβάνει	<ul style="list-style-type: none">• Γνωριμία με εργαστήρια του σχολείου• Ενασχόληση με συγκεκριμένες δραστηριότητες των εργαστηρίων• Άτυπη εκπαιδευτική αξιολόγηση/ εκτίμηση των δεξιοτήτων ενδιαφερόντων και δυσκολιών από τους υπεύθυνους των εργαστηρίων
Σημεία που πρέπει να προσεχθούν	<ul style="list-style-type: none">• Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν εργαστήρια στο σχολείο η επίσκεψη γίνεται με άλλες δράσεις εφόσον κριθεί απαραίτητη

2^ο στάδιο: υλοποίηση

4. Επισκέψεις - 4^η επίσκεψη

4.4. 4^η Επίσκεψη

Στόχος

Εξοικείωση του μαθητή με το πρόγραμμα του σχολείου υποδοχής

Τι περιλαμβάνει

- Ένταξη σε τμήμα και παρακολούθηση ωρολογίου προγράμματος
- Κατασκευή λευκώματος φωτογραφιών σε συνεργασία με τους συμμαθητές του
- Συνέντευξη μαθητή και καταγραφή εντυπώσεων και προτιμήσεων από το πρόσωπο αναφοράς (κατευθύνσεις, εργαστήρια) (*Φύλλο Εργασίας 4.4.1.*)

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

- Σταδιακά το πρόσωπο αναφοράς κρατά διακριτική στάση και ελαχιστοποιεί την παρουσία του
- Το σύνολο του προσωπικού του σχολείου εμπλέκεται σταδιακά στην όλη διαδικασία
- Ο μαθητής ενθαρρύνεται να διευρύνει τον κύκλο γνωριμιών του

2^ο στάδιο: υλοποίηση

4. Επισκέψεις - 4^η επίσκεψη

4.4.1 Ενδεικτικός Οδηγός Συνέντευξης Μαθητή από το πρόσωπο αναφοράς

1. Θέλω να μου πεις πώς σου φάνηκαν αυτές οι επισκέψεις που έκανες στο νέο σχολείο. Τι σου άρεσε σε αυτές; Είναι κάτι που δεν σου άρεσε;
2. Πώς σου φάνηκε το νέο σχολείο; Κάτι άλλο; Τι σου άρεσε σε αυτό; Είναι κάτι που δεν σου άρεσε;
3. Πώς σου φάνηκαν τα μαθήματα που έκανες; Κάτι άλλο;
4. Σε ποιο από τα εργαστήρια/μαθήματα πιστεύεις ότι θα τα πας καλύτερα; Για ποιον λόγο;
5. Νιώθεις ότι ο φίλος αναφοράς σε βοήθησε; Με ποιον τρόπο; Τι σου άρεσε σε αυτό;
6. Πώς σου φάνηκαν οι κύριοι/εκπαιδευτικοί που συνάντησες στο νέο σχολείο; Κάτι άλλο;
7. Είναι κάτι που ακόμη σε προβληματίζει σχετικά με το νέο σχολείο; Πες μου περισσότερα γι αυτό.

2^ο στάδιο: υλοποίηση

4. Επισκέψεις - 5^η επίσκεψη

4.5. 5^η Επίσκεψη

Στόχος

Ο μαθητής να νιώσει μέλος της σχολικής κοινότητας του σχολείου υποδοχής

Τι περιλαμβάνει

- Πρόσκληση μαθητή στη γιορτή λήξης του σχολείου υποδοχής (αν πραγματοποιείται) ή καλωσόρισμα νέων μαθητών σε άλλες δράσεις στο τέλος της σχολικής χρονιάς

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

- Εναλλακτικά, ο μαθητής μπορεί να περάσει μια επιπλέον μέρα στο τμήμα που επιλέγει
- Η δημιουργία φωτογραφικού λευκώματος μπορεί να υλοποιηθεί σε αυτή την επίσκεψη

2^ο στάδιο: υλοποίηση

5. Ανατροφοδότηση - Αναστοχασμός

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή στο σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. **Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας
Διαμεσολάβησης (1-10/06)**

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-20/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

2^ο στάδιο: υλοποίηση

5. Ανατροφοδότηση - Αναστοχασμός

5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης

Στόχος Διαμορφωτική αξιολόγηση του προγράμματος μετάβασης

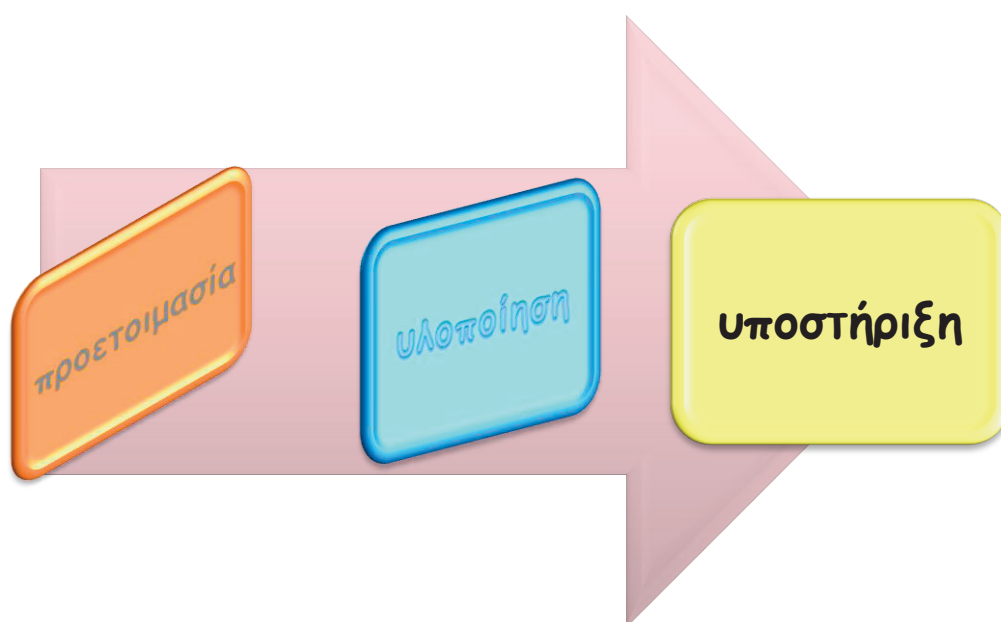
Τι περιλαμβάνει Η ομάδα διαμεσολάβησης συζητά και καταγράφει:

- τα θετικά αποτελέσματα της διαδικασίας
- τις δυσκολίες και τα εμπόδια που προέκυψαν
- τους τρόπους που τα αντιμετώπισαν
- τις πιθανές μελλοντικές προτάσεις

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

- Η διαμορφωτική αξιολόγηση είναι απαραίτητη για την συνέχιση του προγράμματος μετάβασης
- Λαμβάνει υπόψη της και επεξεργάζεται δεδομένα:
 - ✓ του μαθητή
 - ✓ των εκπαιδευτικών των σχολείων
 - ✓ των γονέων/κηδεμόνων
 - ✓ του φίλου αναφοράς και των υπόλοιπων μαθητών

3^ο στάδιο: υποστήριξη

3^ο στάδιο: υποστήριξη

3^ο Στάδιο- ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Στόχος

Ένταξη του μαθητή στη νέα
σχολική μονάδα

Τι περιλαμβάνει

1. Ενημέρωση συλλόγου διδασκόντων
2. Συλλογή πληροφοριών
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή
4. Ανάκληση στοιχείων
5. Συμμαθητές
6. Φίλος αναφοράς
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα
8. Αξιολόγηση

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

*Προσπαθώ να μην δημιουργώ και
δαιωνίζω σχέσεις εξάρτησης.*

*Δίνω έμφαση στην αυτονομία του
μαθητή μου.*

- Η ομάδα διαμεσολάβησης συνεχίζει να επικοινωνεί και να συνεργάζεται προκειμένου :
 - ✓ να παρακολουθεί την πορεία υποστήριξης του μαθητή
 - ✓ να συμβάλλει, όταν χρειάζεται
 - ✓ να διατηρεί επικοινωνία με τους γονείς
- Η καθοδήγηση και υποστήριξη του μαθητή συνεχίζεται έως ότου επιτευχθεί η αυτονομία του

3^ο στάδιο: υποστήριξη

1. Ενημέρωση Προσωπικού

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή στο σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-10/09)

2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

3^ο στάδιο: υποστήριξη

1. Ενημέρωση Προσωπικού

1. Ενημέρωση Συλλόγου Διδασκόντων

Στόχος

Ενημέρωση του προσωπικού του σχολείου Β/βάθμιας εκπαίδευσης για το πρόγραμμα μετάβασης

Τι περιλαμβάνει

Ενημέρωση σχετικά με:

- τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες του μαθητή (στοιχεία από το προφίλ του μαθητή)
- τη σχολική ζωή, τις ρουτίνες και τις δραστηριότητες του σχολείου αποστολής (στοιχεία από τα δομικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά)
- τους στόχους και την μέχρι τώρα πορεία του προγράμματος μετάβασης (στοιχεία από τη διαμορφωτική αξιολόγηση)
- τον σχεδιασμό και προγραμματισμό του 3^{ου} σταδίου

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

- Η ενημέρωση γίνεται από την ομάδα διαμεσολάβησης και τον Διευθυντή του σχολείου
- Διασφάλιση των απόρρητων - προσωπικών δεδομένων που αφορούν τον μαθητή
- Αποφεύγονται οι αξιολογικοί χαρακτηρισμοί για τον μαθητή, τους εκπαιδευτικούς ή την οικογένεια
- Έμφαση στη διατήρηση καλού συνεργατικού κλίματος

3^ο στάδιο: υποστήριξη

2. Συλλογή πληροφοριών

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή στο σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-10/09)
- **2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)**
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

3^ο στάδιο: υποστήριξη

2. Συλλογή πληροφοριών

2. Συλλογή πληροφοριών

Στόχος

Διαμόρφωση εικόνας για την πορεία της μετάβασης

Τι περιλαμβάνει

Συλλογή πληροφοριών από:

- προσωπικό του σχολείου β/θμιας
- τους γονείς/κηδεμόνες
- τον ίδιο τον μαθητή
- τον φίλο αναφοράς
- το πρόσωπο αναφοράς (ενήλικος)

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

- Οι πληροφορίες συλλέγονται από την ομάδα διαμεσολάβησης σε τουλάχιστον δύο φάσεις:
 - ✓ κατά τις πρώτες ημέρες της νέας σχολικής χρονιάς
 - ✓ κατά τις τελευταίες ημέρες του α' τριμήνου
- Οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν αφορούν:
 - ✓ τις πιθανές αγωνίες του μαθητή
 - ✓ τις σχέσεις με τους καινούριους συμμαθητές, τους καινούριους καθηγητές, τα καινούρια μαθήματα
 - ✓ τα εργαστήρια (εάν υπάρχουν)
 - ✓ τις ενδεχόμενες δυσκολίες και προβλήματα που αντιμετωπίζει ο μαθητής
 - ✓ τα ενδιαφέροντα που απέκτησε στο νέο σχολείο
 - ✓ τις εντυπώσεις του
 - ✓ τα συναισθήματα του μαθητή

Οι δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν δεν απαιτούν μόνο τις κατάλληλες προσαρμογές, αλλά χρειάζεται να δώσω και τον επαρκή χρόνο για να φέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα

3^ο στάδιο: υποστήριξη

3. Ορισμός προσώπου αναφοράς - γνωριμία με τον μαθητή

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή σε σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-10/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)

3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)

4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

3^ο στάδιο: υποστήριξη

3. Ορισμός προσώπου αναφοράς - γνωριμία με τον μαθητή

3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή

Προτείνεται να συνεχίσει το πρόσωπο αναφοράς που είχε οριστεί σε προηγούμενες φάσεις, ώστε να υπάρχει μια σταθερότητα για τον μαθητή. Εάν αυτό δεν είναι εφικτό, προσδιορίζεται νέο πρόσωπο αναφοράς.

Στόχος

Καθορισμός προσώπου αναφοράς για τον μαθητή στο σχολείο Β/βάθμιας και η γνωριμία με τον μαθητή

Τι περιλαμβάνει

- Τον καθορισμό του προσώπου αναφοράς (ενήλικος)
- Την γνωριμία με τον μαθητή και συζήτηση μαζί του για το σχολικό πρόγραμμα (π.χ. ακαδημαϊκές δραστηριότητες, βασικοί κανόνες κ.ά.)

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

Υπενθυμίζεται ότι το πρόσωπο αναφοράς χρειάζεται να είναι άτομο ευχάριστο, επικοινωνιακό και υποστηρικτικό στον μαθητή

- Σε περίπτωση που χρειαστεί το πρόσωπο αναφοράς να οριστεί εκ νέου προτείνεται να είναι εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής του σχολείου της Β/βάθμιας
- Σε περίπτωση έλλειψης εκπαιδευτικού Ειδικής Αγωγής στην έναρξη της σχολικής χρονιάς, προτείνεται να αναλάβει ο υπεύθυνος του τμήματος

3^ο στάδιο: υποστήριξη

4. Ανάκληση στοιχείων

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή σε σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-10/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
- **4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)**
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

3^ο στάδιο: υποστήριξη

4. Ανάκληση στοιχείων

4. Ανάκληση στοιχείων

Στόχος

Ανάκληση στην μνήμη του μαθητή πληροφοριών που απέκτησε στα προηγούμενα στάδια

Τι περιλαμβάνει

- Εκ νέου περιήγηση στο σχολείο με το πρόσωπο αναφοράς
- Ενθάρρυνση για ανάκληση πληροφοριών σχετικών με τον χώρο και τη λειτουργία του σχολείου

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

- Η δράση να πραγματοποιηθεί τις πρώτες ημέρες φοίτησης στο σχολείο (της Β/βάθμιας)
- Το πρόσωπο αναφοράς παρεμβαίνει υποστηρικτικά μόνο, όταν και αν χρειάζεται
- Μπορεί να χρησιμοποιηθεί και το λεύκωμα φωτογραφιών, που δημιουργήθηκε στο προηγούμενο στάδιο

3^ο στάδιο: υποστήριξη

5. Συμμαθητές

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή σε σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-10/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)

5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)

6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

3^ο στάδιο: υποστήριξη

5. Συμμαθητές

5. Συμμαθητές

Στόχος

Προώθηση κοινωνικής ένταξης του μαθητή με αναπηρία στην κουλτούρα των συνομηλίκων

Τι περιλαμβάνει

- Γνωριμία με συμμαθητές και εξοικείωση με τους χώρους και βασικά στοιχεία του σχολείου
- Αποδοχή και σεβασμός στη διαφορετικότητα

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

- Οι δράσεις γνωριμίας και εξοικείωσης προτείνεται να γίνουν τις πρώτες ημέρες της νέας σχολικής χρονιάς
- Οι υπόλοιπες δράσεις ολοκληρώνονται κατά τη διάρκεια του α' τριμήνου
- Η καθοδήγηση γίνεται από το πρόσωπο αναφοράς
- Έμφαση στην εμπλοκή όλων των μαθητών

3^ο στάδιο: υποστήριξη

5. Συμμαθητές

5. 1 Γνωριμία με συμμαθητές & εξοικείωση με χώρους και βασικά στοιχεία του σχολείου

Πραγματοποιούνται δραστηριότητες εξοικείωσης των μαθητών με τον χώρο του σχολείου (Φύλλο Εργασίας 5.1.1), καθώς και με τα βασικά στοιχεία του σχολείου (Φύλλα Εργασία 5.1.2 και 5.1.3)

Επιπλέον, γίνονται δραστηριότητες γνωριμίας των μαθητών (Φύλλα Εργασίας 5.1.4 και 5.1.5)

Δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη κλίματος αποδοχής και ασφάλειας καθώς και χρόνος στους μαθητές να εξοικειωθούν και να νιώσουν άνετα

Προτείνεται η συμμετοχή όλων. Ωστόσο, οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν να μην εμπλακούν σε κάποια από τις δραστηριότητες, εάν δεν νιώθουν άνετα

3^ο στάδιο: υποστήριξη

5. Συμμαθητές

5.1.1. Βρίσκουμε τον δρόμο μας*

Σε αυτή την δραστηριότητα οι μαθητές εξοικειώνονται με τους χώρους του σχολείου και γνωρίζονται καλύτερα μεταξύ τους, αν δουλέψουν σε ζευγάρια ή μικρές ομάδες

Οδηγίες για τους μαθητές:

1. Χρειάζεται να βρεις κάθε μέρος από αυτά που αναφέρονται στην λίστα
2. Θα δουλέψετε σε ζευγάρια/ μικρές ομάδες
3. Όταν βρίσκετε ένα σημείο, θα βάζετε στο κουτάκι ένα (✓) και θα το σημειώνετε στον χάρτη**
4. Έχετε 20 λεπτά να επιστρέψετε στην αίθουσα
5. Δεν πρόκειται για «αγώνα δρόμου» γι αυτό δεν χρειάζεται να βιαστείτε
6. Εάν μπερδευτείτε ή χαθείτε, μην ανησυχήσετε. Ρωτήστε να σας βοηθήσουν ή κοιτάξτε στο χάρτη σας.

Αίθουσες/ Μέρη να βρεις	Τα βρήκαμε; (✓)
Η αίθουσά μου	
Το γυμναστήριο	
Οι πλησιέστερες τουαλέτες στην αίθουσά μου	
Το κυλικείο	
Το γραφείο του Διευθυντή	
Η αίθουσα των καθηγητών	
Η βιβλιοθήκη	
Το εργαστήριο (π.χ. Χημείας, Γεωπονίας)	
Η αυλή	
Η αίθουσα μουσικής	
Άλλο:	

*Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «Transition from primary to post- primary for pupils with special educational needs. Challenges for the pupil and strategies for the children»

**ΧΑΡΤΗΣ (Δίνω έναν χάρτη του σχολείου στους μαθητές) ή ΜΑΚΕΤΑ (που μπορεί να κατασκευαστεί στα πλαίσια του μαθήματος Τεχνολογίας)

3^ο στάδιο: υποστήριξη

5. Συμμαθητές

5.1.2. Οι ώρες που θυμάμαι*

Αυτή η άσκηση θα βοηθήσει τους μαθητές να συζητήσουν και να καταγράψουν το διαφορετικό ωράριο του νέου σχολείου

«Τώρα που βρίσκεστε στο νέο σχολείο, υπάρχουν κάποιες ώρες που χρειάζεται να θυμάστε. Αυτό μπορεί να σας μπερδέψει κατά τις πρώτες εβδομάδες γιατί διαφέρει από το δημοτικό σχολείο που έχετε συνηθίσει. Θα συμπληρώσετε τις πληροφορίες παρακάτω. Μπορείτε να εργαστείτε σε ζευγάρια. Εάν έχετε δυσκολία, μπορείτε να με ρωτήσετε»

Φτάνω στο σχολείο στις _____

Το πρώτο κουδούνι για την προσευχή χτυπά στις _____

Κάθε διδακτική ώρα διαρκεί _____

Το πρώτο διάλειμμα ξεκινά στις _____ και τελειώνει στις _____

Το δεύτερο διάλειμμα ξεκινά στις _____ και τελειώνει στις _____

Το τελευταίο διάλειμμα ξεκινά στις _____ και τελειώνει στις _____

Το σχολείο τελειώνει στις _____

**Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «Transition from primary to post- primary for pupils with special educational needs. Challenges for the pupil and strategies for the children»*

3^ο στάδιο: υποστήριξη

5. Συμμαθητές

5.1.3. Τι χρειάζομαι για κάθε μάθημα*

Αυτές οι πληροφορίες θα βοηθήσουν τον μαθητή να γνωρίζει τι θα χρειαστεί για κάθε μάθημα

Συμπλήρωσε τον ακόλουθο πίνακα**

Μάθημα	Όνομα Εκπαιδευτικού	Όνομα Βιβλίου και Τετραδίου Εργασιών	Άλλα πράγματα που χρειάζεται να έχω στην τάξη για το μάθημα αυτό
Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία			
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία			
Μαθηματικά			
Φυσική			
Βιολογία			
Γεωγραφία			
Ιστορία			
Θρησκευτικά			
Αγγλικά			
2 ^η Ξένη Γλώσσα			
Φυσική Αγωγή			
Οικιακή Οικονομία			
Συνθετικές Δημιουργικές Εργασίες Project			

** Ο πίνακας μπορεί να διαφοροποιηθεί ανάλογα με τα μαθήματα του σχολείου

* Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «Transition from primary to post- primary for pupils with special educational needs. Challenges for the pupil and strategies for the children»

3^ο στάδιο: υποστήριξη

5. Συμμαθητές

5.1.4. Ας γνωριστούμε*

Οδηγίες για τον εκπαιδευτικό

1. Οι μαθητές κάθονται σε κύκλο ώστε να έχουν όλοι οπτική επαφή μεταξύ τους.
2. Μπορώ να χρησιμοποιήσω τις παρακάτω ερωτήσεις ή να προσθέσω δικές μου.
3. Κάνω την πρώτη ερώτηση και ζητώ- από όποιον μαθητή επιθυμεί να ξεκινήσει- να πει το όνομά του και να απαντήσει σε αυτήν. Στη συνέχεια ο διπλανός του λέει το όνομά του και απαντά στην ίδια ερώτηση. Συνεχίζουν με τον ίδιο τρόπο ώστε να έχουν μιλήσει όλοι.
4. Επαναλαμβάνω την διαδικασία για όλες τις ερωτήσεις.
5. Κλείνω την διαδικασία παραφράζοντας σύντομα όσα ειπώθηκαν και παρέχοντας ανατροφοδότηση.

Ενδεικτικές ερωτήσεις

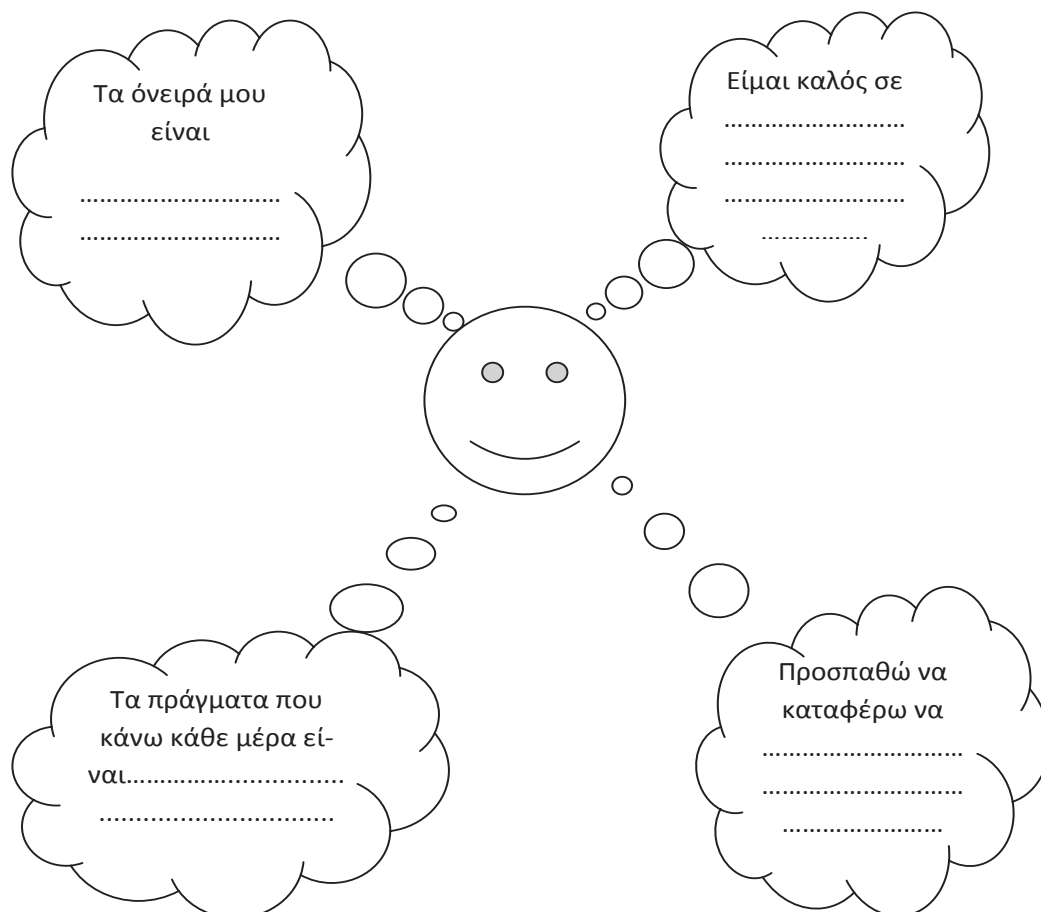
1. Από πού είσαι; Πες μου κάτι για το μέρος αυτό.
2. Τι σου αρέσει να παρακολουθείς στην τηλεόραση;
3. Τι σου αρέσει να κάνεις τον ελεύθερο χρόνο σου;
4. Εάν μπορούσες τώρα να έχεις κάτι να φας, τι θα ήταν αυτό;
5. Τι θέλεις να γίνεις όταν μεγαλώσεις;
6. Ποια ημέρα της ζωής σου θα ήθελες να θυμάσαι για πάντα;
7. Ποιος ήταν ο καλύτερός σου φίλος στο προηγούμενο σχολείο και γιατί;
8. Τι σου αρέσει περισσότερο στην οικογένειά σου; Τι διαφορετικό έχει η δική σου οικογένεια;
9. Ποιο ήταν το καλύτερο πράγμα που έχεις κάνει;
10. Εάν μπορούσες να ανακαλύψεις/εφεύρεις κάτι, τι θα ήθελες να ήταν αυτό;
11. Πότε νιώθεις μόνος; Πότε νιώθεις χαρούμενος;
12. Τι θα ήθελες να μάθουν οι άλλοι για σένα;

**Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «Transition from primary to post- primary for pupils with special educational needs. Challenges for the pupil and strategies for the children»*

3^ο στάδιο: υποστήριξη

5. Συμμαθητές

5.1.5. Βοηθάω τους άλλους να με γνωρίσουν*

Κάποιες ιδέες για τον εκπαιδευτικό....

1. Συζητώ με τους μαθητές ότι όλοι οι άνθρωποι έχουμε όνειρα και στόχους για το μέλλον αλλά και απογοητεύσεις.
2. Ενθαρρύνω να σκεφτούν οι μαθητές κάποια από τα δικά τους σημεία που πιστεύουν ότι τα καταφέρνουν πολύ καλά και κάποια στα οποία νιώθουν αδύναμοι και χρειάζονται βοήθεια.
3. Μπορούν να συμμετέχουν όλοι οι μαθητές στην τάξη και να παρουσιάσουν κάποια δράση, ώστε να ενισχυθεί η συμμετοχή στην ομάδα.

**Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «Transition from primary to post-primary for pupils with special educational needs. Challenges for the pupil and strategies for the children»*

3^ο στάδιο: υποστήριξη

5. Συμμαθητές

5.2. Αποδοχή & σεβασμός στη διαφορετικότητα

Πραγματοποιούνται δραστηριότητες για την αποδοχή του άλλου και την ανάπτυξη του σεβασμού στο διαφορετικό (Φύλλα Εργασίας 5.2.1.- 5.2.4.)

Στόχος είναι η ευαισθητοποίηση των μαθητών σε ζητήματα διαφορετικότητας και η ανάπτυξη ενσυναίσθησης

Οι δράσεις πραγματοποιούνται το α' τρίμηνο της νέας σχολικής χρονιάς στο σχολείο της β/θμιας εκπαίδευσης και συντονίζονται από το πρόσωπο αναφοράς

Θεωρείται δεδομένο ότι τα ζητήματα της διαφορετικότητας απαιτούν από το πρόσωπο αναφοράς να έχει σαφή και συνειδητή θέση υπέρ του σεβασμού και της αποδοχής

Έμφαση πρέπει να δοθεί στην έκφραση των συναισθημάτων και των σκέψεων των μαθητών. Το πρόσωπο αναφοράς δίνει ευκαιρίες διατύπωσης διαφορετικών απόψεων και να απαντά σε τυχόν απορίες, χωρίς συναισθηματισμούς και διαιώνιση αρνητικών στάσεων

3^ο στάδιο: υποστήριξη

5. Συμμαθητές

5.2.1. Σε καταλαβαίνω χωρίς να μιλάς*

Στόχος είναι οι μαθητές να παρατηρήσουν τα μη λεκτικά στοιχεία της επικοινωνίας και να τα συνδέσουν με πιθανές συναισθηματικές καταστάσεις

Οδηγίες για τον εκπαιδευτικό

Δείχνω στους μαθητές εικόνες ανθρώπων από ποικίλες καθημερινές καταστάσεις (π.χ. λεωφορείο, σπίτι, εργασία, ταξίδι) και τους ζητώ να παρατηρήσουν το πρόσωπο και την στάση του σώματός τους, τις χειρονομίες, το βλέμμα, τον τρόπο που στέκονται/κάθονται κ.α. Συζητώ για τα μη λεκτικά στοιχεία επικοινωνίας, τα μηνύματα που δίνουν και τις πιθανές συναισθηματικές καταστάσεις που αποκαλύπτουν

Ζητώ από τους μαθητές να επιλέξουν ένα συναίσθημα και να σχεδιάσουν ένα πρόσωπο με τρεις διαφορετικές εκφράσεις του ίδιου συναισθήματος. Συζητώ σχετικά με τους ποικίλους τρόπους έκφρασης.

Χωρίζω τους μαθητές σε ομάδες 3-4 ατόμων και μοιράζω σε κάθε ομάδα 3 διαφορετικές κάρτες συναισθημάτων (π.χ. απογοήτευση, αγωνία, ενθουσιασμός). Προσπαθώ οι κάρτες να έχουν αντιφατικά συναισθήματα. Ζητώ από τους μαθητές μου να δημιουργήσουν μία σύντομη ιστορία που να εμπεριέχει καταστάσεις με τα συναισθήματα αυτά, χωρίς όμως να τα κατονομάζουν. Μόλις ετοιμαστούν, ένα μέλος από κάθε ομάδα αναλαμβάνει να διαβάσει την ιστορία που έφτιαξαν και τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας αναπαριστούν μιμητικά μόνο τα συναισθήματα που συμβαίνουν κάθε φορά. Στο τέλος, ζητώ από όλους τους μαθητές να εντοπίσουν με ακρίβεια τα συναισθήματα που δόθηκαν. Βοηθώ τους μαθητές να συνδέσουν καταστάσεις, συναισθήματα και μη λεκτική έκφραση.

**Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «Κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο: Πρόγραμμα για την προαγωγή της ψυχικής υγείας και της μάθησης στη σχολική κοινότητα. Εκπαιδευτικό υλικό ΙΙΙ- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση»*

3^ο στάδιο: υποστήριξη

5. Συμμαθητές

5.2.2. Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίσοι

Στόχος είναι οι μαθητές να κατανοήσουν ότι οι ομοιότητες ή διαφορές δεν αποτελούν κριτήρια αποδοχής ή απόρριψης των άλλων

1. Ζητώ από τους μαθητές να καθίσουν σε έναν κύκλο. Μοιράζω στους μαθητές ερωτήσεις που αφορούν κάποια θεματική ενότητα π.χ. «τι μου αρέσει -τι δεν μου αρέσει», «είμαι καλός σε... - δεν είμαι καλός σε...», «προτιμήσεις στην εκτέλεση δραστηριοτήτων» - «φόβοι και επιθυμίες». Ξεκινάει ένας μαθητής ρωτώντας τον διπλανό του, ο οποίος απαντά ανάλογα με το περιεχόμενο της ερώτησης. Στη συνέχεια θέτει στον διπλανό του καινούρια ερώτηση. Στο τέλος των ερωτήσεων κάθε ενότητας γίνεται συζήτηση και μπαίνουν ανάλογοι προβληματισμοί. Όταν όλες οι ενότητες ολοκληρωθούν η ομάδα με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού καταλήγει σε συμπεράσματα που αφορούν τη διαφορετικότητα*

**Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «Ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος... ΑΠΛΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΣ»*

2. Δείχνω στους μαθητές φωτογραφίες ανθρώπων με διαφορετικά χαρακτηριστικά (π.χ. φυλής, ηλικίας) και τους ζητώ να σκεφτούν ποιον θα επέλεγαν να κάνουν παρέα και γιατί. Συζητώ πώς η εξωτερική εμφάνιση μπορεί να επηρεάσει τις στάσεις και τη συμπεριφορά μας απέναντι στους άλλους κρίνοντας κάποιον μόνο και μόνο επειδή διαφέρει εξωτερικά. Προτρέπω τους μαθητές να αναζητούν στοιχεία του χαρακτήρα και της προσωπικότητας στους ανθρώπους και να μην περιορίζονται στις εντυπώσεις της εξωτερικής εμφάνισης*

**Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «Κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο: Πρόγραμμα για την προαγωγή της ψυχικής υγείας και της μάθησης στη σχολική κοινότητα. Εκπαιδευτικό υλικό ΙΙΙ-Δευτεροβάθμια εκπαίδευση»*

3^ο στάδιο: υποστήριξη

5. Συμμαθητές

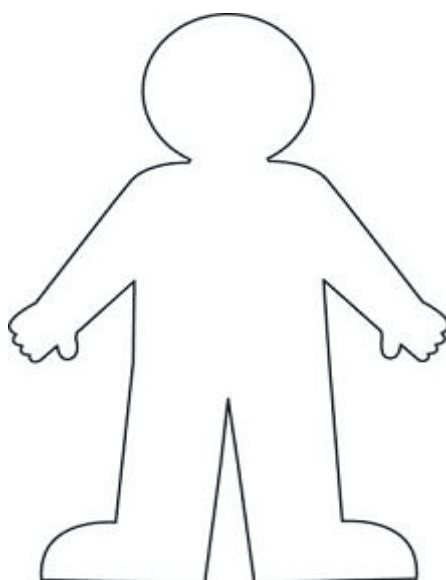
5.2.3. Μου αρέσει σε εμένα...

δεν μου αρέσει σε εμένα...*

Στόχος είναι οι μαθητές να αναγνωρίσουν θετικά και αρνητικά στοιχεία του εαυτού τους αποδεχόμενοι όλες τις πλευρές τους

Οδηγίες από τον εκπαιδευτικό:

1. Δίνω στους μαθητές το παρακάτω σκίτσο και τους ζητώ να το χωρίσουν στη μέση
2. Ζητώ να καταγράψουν από τη μία μεριά 5 θετικά στοιχεία του εαυτού τους και στην άλλη 5 αρνητικά
3. Συζητώ μαζί τους σχετικά με τα στοιχεία που εντόπισαν και πόσο εύκολο ή δύσκολο ήταν να εντοπίσουν τα θετικά ή τα αρνητικά
4. Ζητώ από τους μαθητές να χρωματίσουν την μεριά των αρνητικών στοιχείων με τα αγαπημένα τους χρώματα και να στολίσουν την πλευρά των θετικών

**Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «Κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο: Πρόγραμμα για την προαγωγή της ψυχικής υγείας και της μάθησης στη σχολική κοινότητα. Εκπαιδευτικό υλικό ΙΙΙ-Δευτεροβάθμια εκπαίδευση»*

3^ο στάδιο: υποστήριξη

5. Συμμαθητές

5.2.4. «Μπαίνω στη θέση σου»*

Στόχος είναι οι μαθητές να συνειδητοποιήσουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία σε καθημερινές δραστηριότητες και να κατανοήσουν τον τρόπο διαχείρισης των δυσκολιών αυτών

Προτεινόμενες δραστηριότητες:

- Δείχνω στους μαθητές ένα δείγμα κειμένων της γραφής Braille και ζητώ να παρατηρήσουν τις κουκίδες. Συζητάμε σχετικά με τον τρόπο παρουσίασης των πληροφοριών, τις ικανότητες που απαιτούνται στην ανάγνωση των κειμένων, τις δυσκολίες πρόσβασης στην έντυπη γραφή που αντιμετωπίζουν συχνά τα άτομα με προβλήματα όρασης.
- Δίνω στους μαθητές μου γυαλιά κολύμβησης, στα οποία έχω βάλει βαζελίνη για να είναι θολά (εναλλακτικά μπορώ να τους κλείσω τα μάτια με ένα μαντήλι). Ζητώ από τους μαθητές μου, φορώντας τα, τα διαβάσουν ένα κείμενο και να αντιγράψουν μία φράση σε ένα τετράδιο, να περπατήσουν σε μία ευθεία γραμμή που έχω σχεδιάσει με χαρτοταινία στο πάτωμα της τάξης, να κάνουν σκοινάκι. Συζητώ σχετικά με τις δυσκολίες και πιθανούς τρόπους διευκόλυνσης των ατόμων με προβλήματα όρασης.
- Αλλάζω τη διαρρύθμιση της τάξης και τοποθετώ διάφορα εμπόδια. Καλώ έναν-έναν μαθητή είτε να δέσει ένα μαντήλι πάνω στα μάτια του είτε να φορέσει μάσκα ματιών ύπνου ώστε να περιοριστεί τελείως η όρασή του. Κατόπιν τον καλώ να περπατήσει στον χώρο της τάξης για 2 λεπτά. Συζητώ τις δυσκολίες και τα συναισθήματά του. Στη συνέχεια, για τον ίδιο μαθητή ορίζω έναν συνοδό και επαναλαμβάνω την δραστηριότητα. Συζητώ με τους μαθητές για τις διαφορές και τις εντυπώσεις που αποκόμισαν.
- Δίνω στους μαθητές ζευγάρια γάντια μεγάλου μεγέθους τύπου χειμωνιάτικα του σκι και τους ζητώ να περάσουν κλωστή σε μία βελόνα, να γράψουν σε ένα τετράδιο, να βιδώσουν και να ξεβιδώσουν βίδες. Συζητώ για τον τρόπο λαβής των αντικειμένων, τις δυσκολίες και τον χρόνο που απαιτούν οι δραστηριότητες αυτές.
- Προβάλω ένα βίντεο όπου μία παρέα ατόμων με κώφωση συζητά στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα και ζητώ από τους μαθητές μου να σκεφτούν πώς θα ήταν να βρίσκονται σε αυτή την παρέα. Συζητώ για τα συ-

3^ο στάδιο: υποστήριξη

5. Συμμαθητές

ναισθήματα που προκαλεί η μη συμμετοχή, τους πιθανούς τρόπους αντίδρασης και τις εναλλακτικές επιλογές για ένταξη στην ομάδα.

- Βάζω στους μαθητές να ακούσουν ή να διαβάσουν ένα κείμενο σε μία εντελώς άγνωστη γλώσσα (π.χ. κινέζικα) και συζητώ μαζί τους για το πώς νιώθουν.
- Ζητώ να σκεφτούνε εναλλακτικούς τρόπους επικοινωνίας με κάποιον που δυσκολεύονται να επικοινωνήσουν λεκτικά μαζί του.

Ιδέες για τον εκπαιδευτικό:

- Χωρίζω τους μαθητές μου σε ομάδες των 4-5 ατόμων
- Εστιάζω τις συζητήσεις τόσο στις δυσκολίες, όσο και τους κατάλληλους τρόπους πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία
- Δίνω χώρο στους μαθητές να συζητήσουν για τα συναισθήματά τους και εξηγώ τους κοινωνικούς περιορισμούς στο ζήτημα της αναπηρίας
- Δίνω έμφαση στο σεβασμό και την αποδοχή της διαφορετικότητας, χωρίς να προκαλώ συναισθήματα οίκτου και συμπόνιας

**Η ιδέα της δραστηριότητας βασίζεται στο βιβλίο «Κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο: Πρόγραμμα για την προαγωγή της ψυχικής υγείας και της μάθησης στη σχολική κοινότητα. Εκπαιδευτικό υλικό ΙΙΙ-Δευτεροβάθμια εκπαίδευση»*

3^ο στάδιο: υποστήριξη

6. Φίλος αναφοράς

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή σε σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-10/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
- **6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)**
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

3^ο στάδιο: υποστήριξη

6. Φίλος αναφοράς

6. Φίλος αναφοράς

Στόχος Υποστήριξη του μαθητή και η προώθηση της κοινωνικής του ένταξης

Τι περιλαμβάνει Συναντήσεις του μαθητή με τον φίλο αναφοράς ώστε:

- να μοιράζεται τις εμπειρίες από το σχολείο
- να διευκολύνεται στη διεύρυνση του φιλικού του κύκλου
- να συζητά τυχόν προβλήματα

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

- Οι επαφές των δύο μαθητών μπορούν να γίνονται όποτε οι ίδιοι το επιθυμούν σε διαλείμματα που έχουν από κοινού συμφωνηθεί
- Ο φίλος αναφοράς μοιράζεται τις εμπειρίες του με το πρόσωπο αναφοράς (ενήλικα)

3^ο στάδιο: υποστήριξη

7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ*

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή σε σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-10/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
- **7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)**
8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

3^ο στάδιο: υποστήριξη

7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα

7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα

Στόχος

Καταγραφή σημαντικών γεγονότων της εβδομάδας από τον μαθητή

Τι περιλαμβάνει

- Συνοπτική αναφορά σε γεγονότα, σκέψεις και συναισθήματα

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

- Η καταγραφή γίνεται σε συνεργασία με το πρόσωπο αναφοράς
- Η καταγραφή μπορεί να γίνει είτε λεκτικά, είτε με φωτογραφίες ή εικόνες, είτε με ηχογράφηση
- Ενδείκνυται η καταγραφή να διαρκέσει το α' τρίμηνο

3^ο στάδιο: υποστήριξη

8. Αξιολόγηση

1ο Στάδιο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

1. Αρχική επικοινωνία σχολείων (1-10/03)
2. Ομάδα διαμεσολάβησης (10-25/03)
3. Συλλογή πληροφοριών (10-20/03)
4. Γονείς & κηδεμόνες (10-20/03)
5. Σχεδιασμός επισκέψεων (20-25/03)
6. Τροποποιήσεις φυσικού περιβάλλοντος (25/03- 5/04)

2ο Στάδιο: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προετοιμασία μαθητή (25/03- 20/04)
2. Φίλος αναφοράς (μαθητής) (25 /03 - 20/04)
3. Πρόσωπο αναφοράς (ενήλικας) (15-20/04)
4. Επισκέψεις μαθητή σε σχολείο υποδοχής (20/04 - 30/05)
5. Ανατροφοδότηση- Αναστοχασμός Ομάδας Διαμεσολάβησης (1-10/06)

3ο Στάδιο: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

1. Ενημέρωση προσωπικού (1-10/09)
2. Συλλογή πληροφοριών (01/09-10/01)
3. Ορισμός προσώπου αναφοράς και γνωριμία με τον μαθητή (1-13/09)
4. Ανάκληση στοιχείων (13-20/09)
5. Συμμαθητές (20/09 - 10/12)
6. Φίλος αναφοράς (20/09 - 10/12)
7. Ημερολόγιο για σημαντικά γεγονότα (20/09 - 10/12)

8. Αξιολόγηση (10/01 - 20/01)

*Τα χρονικά περιθώρια είναι ενδεικτικά

3^ο στάδιο: υποστήριξη

8. Αξιολόγηση

8. Αξιολόγηση

Στόχος

Τελική αποτίμηση της διαδικασίας της μετάβασης

Τι περιλαμβάνει

Την καταγραφή:

- των θετικών και αρνητικών στοιχείων κατά την ένταξη του μαθητή στο σχολείο της Β/Θμιας
- των εμποδίων που προέκυψαν
- των τρόπων αντιμετώπισής τους
- των προτάσεων για μελλοντικό σχεδιασμό

Σημεία που πρέπει να προσεχθούν

- Στη διαδικασία της τελικής αξιολόγησης του σχολείου Β/Θμιας συμμετέχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι στη διαδικασία μετάβασης

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Andreon, D., & Stella, J. (2001). Transition to middle and high school: increasing the success of students with Asperger Syndrome. *Intervention in school and clinic, 36*(5), 266-271. doi: 10.1177/105345120103600502
- Αρχοντάκη, Ζ., & Φιλίππου, Δ. (2003). *205 βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση ομάδων ψυχοθεραπείας, κοινωνικής εργασίας, εκπαίδευσης*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Carter, E.W., Clark, N.M., Cushing, L.S., & Kennedy, C.H. (2005). Moving from elementary to middle school: supporting a smooth transition for students with severe disability. *Teaching Exceptional Children, 37*(3), 8-14.
- Center for Mental Health in School at UCLA (2007). *Welcoming and involving new students and families*. Los Angeles, CA: Author. Ανακτήθηκε από <http://smhp.psych.ucla.edu/pdfdocs/welcome/welcome.pdf>
- Department of Education and Early Childhood Development (2014). *Transitioning from primary to secondary school. Supporting students with additional or complex needs that arise from disability when moving from primary to secondary school*. State of Victoria: Author. Ανακτήθηκε από <http://www.education.vic.gov.au/Documents/school/teachers/teachingresources/diversity/Transprmrytosec.pdf>
- Diagnostic Center Northern California (2014). *Middle school transition portfolio guide*. Ανακτήθηκε από <http://www.dcn-cde.ca.gov/portfolios.html>
- Docket, S., & Perry, B. (2005). "A Buddy doesn't let kids hurt in the playground": Starting school with buddies. *International Journal of Transitions in Childhood, 1*, 22- 34.
- Fairfax Country Public Schools (2004). *Transition resource guide*. Department of Special Services, Office of Special Education, Career and Transition Services. Virginia. Ανακτήθηκε από

<http://www.fcps.edu/dss/sei/careertransition/TRG/TransitionResourceGuide.pdf>

- Forgan, J.W., & Vaugh, S. (2000). Adolescents with and without LD make the transition to middle school. *Journal of learning disabilities*, 33(1), 33-43.
- Frasier, J.R. (2007). Transitioning students with disabilities from middle to high school. *Teaching exceptional children plus*, 4(2), 1-10. doi: 10.1177/002221940003300107
- Geldart, K., & Geldart, D. (2004). *Η συμβουλευτική ψυχολογία στα παιδιά*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Heward, W.L. (2011). *Παιδιά με ειδικές ανάγκες. Μια εισαγωγή στην ειδική εκπαίδευση*. Αθήνα: Τόπος.
- Human Rights Campaign Foundation (2012) "A welcome classroom". Ανακτήθηκε από <http://www.welcomingschools.org/pages/lesson-plans>
- Καραβόλτσου, Α. Α. (2013). Διαχείριση τάξης: συνοχή και σχεσιοδυναμική της ομάδας. (σημειώσεις σεμιναρίου).
- Kellems, R.O., & Morningstar, M.E. (2000). Tips for transition. *Teaching exceptional children*, 41(2), 60- 68. doi: 10.1177/004005991004300206
- Kennedy, R. F. (n.d.). *Transitions to and from middle school*. Baylor University's Community Mentoring for Adolescents Development. 135-144. Ανακτήθηκε από http://www.mentoring.org/downloads/mentoring_432.pdf.
- Letrello, Th., & Miles, D.D. (2003). The transition from middle school to high. Students with and without learning disabilities share their perception. *The Clearing House*, 76(4), 212-214. doi: 10.1080/00098650309602006
- Μακέλη, Γ. Μ. (2009). *Βιωματικές ασκήσεις για δουλειά με την ομάδα*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Θεσσαλίας, Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Μακρινίτσας.
- Maras, P., & Aveling, E. (2006). Students with special educational needs: transitions from primary to secondary school. *British journal of special education*, 33(4), 196-202. doi: 10.1111/j.1467-8578.2006.00439.x

- Milligan, P. (1995, October). The fast lane to high school: transition from middle school junior high to high school. Paper presented at the Conference of the Council for Exceptional Children Division on Career Development and Transition, Raleigh, NC. Ανακτήθηκε από <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED389105.pdf>
- Niesen, V. & Wise, P. (2004). *Transitions from elementary to middle school: strategies for educators*. National Middle School Association. '
- Παντελιάδου, Σ., & Αργυρόπουλος, Β. (2011). *Ειδική αγωγή. Από την έρευνα στη διδακτική πράξη*. Αθήνα: Πεδίο.
- Special Education Support Service (n.d.) *Transition from primary to post-primary for pupils with special educational needs. Challenges for the pupil and strategies for the children*. Ανακτήθηκε από http://www.sess.ie/sites/all/modules/wysiwyg/tinymce/jscripts/tiny_mce/plugins/filemanager/files/Resources/Inclusion/Transition_Booklet.pdf
- Spencer, V.G. (2005). Crossing over. *International in school and clinic*, 40(4), 247-249.
- Tilleczek, K., & Ferguson, B. (2007). *Transitions and pathways from elementary to secondary school: A review of selected literature*. Ontario Ministry of Education, Toronto, Canada.
- Τριλίβα, Σ., Αναγνωστοπούλου, Τ., & Χατζηνικολάου, Σ. (2008). *Ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος... απλά διαφορετικός! Ασκήσεις ευαισθητοποίησης στη διαφορετικότητα για παιδιά δημοτικού και γυμνασίου*. Αθήνα: GUTENBERG.
- Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2004). *Αναλυτικά Προγράμματα Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης*. Ανακτήθηκε από http://www.pi-schools.gr/special_education_new/html/gr/8emata/analytika/analytika.htm
- Χατζηχρήστου, Χ.Γ. (2011) (επιμ.). *Κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο: Πρόγραμμα για την προαγωγή της ψυχικής υγείας και της μάθησης στη σχολική κοινότητα. Εκπαιδευτικό υλικό ΙΙΙ- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Ηλεκτρονικές πηγές για τη μετάβαση μαθητών από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο στην Ελλάδα (γενική εκπαίδευση)

- Γεωργιάδου-Καμπουρίδη Βαρβάρα: «Η μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο». Ανακτήθηκε από http://fourtounis.gr/arthra/bar/bar_2.html
- Ελληνιάδου Έλενα: «Η μετάβαση από το δημοτικό στο γυμνάσιο». Ανακτήθηκε από <http://www.slideshare.net/elenelli/ss-11363359>
- Καρατζάς Ανδρέας: Πρόγραμμα μετάβασης από το Δημοτικό... στο Γυμνάσιο «Τάμε Γυμνάσιο!». Ανακτήθηκε από <https://docs.google.com/file/d/0B90tKOpITPB3dzgxWG9oNWtLUWM/edit?pli=1>
- ΚΕντρο Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού Θήβας: «Επιμορφωτικό υλικό για τη μετάβαση μαθητών από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο». Ανακτήθηκε από <http://blogs.sch.gr/2kesypno/archives/198>
- Κωτούλας Βασίλειος: «Ερωτήσεις που θα ήθελα να κάνω για το Γυμνάσιο... με τις απαντήσεις τους». Ανακτήθηκε από <http://users.sch.gr/aparaske/docsaparaske/metabasi.pdf>
- Χαλκιά Ιωάννα: Ενημερωτικό Φυλλάδιο για μαθητές. Ανακτήθηκε από <http://www.slideshare.net/ichalkia/stress-teen-inschool>
- «Κατασκευάζοντας γέφυρες για τη μετάβαση από το δημοτικό στο γυμνάσιο: Η πιλοτική εφαρμογή στο 5^ο Δ.Σ. Καρδίτσας». Ανακτήθηκε από <http://dipe.kar.sch.gr/grss/autosch/joomla15/images/%CE%9A%CF%81%CE%AE%CF%84%CE%B716%CE%9F%CE%BA%CF%8409.pdf>
- 1^ο Δ.Σ. Βροντάδων Αγίου Γεωργίου: Πρόγραμμα μετάβασης. Ανακτήθηκε από http://1dim-vront.chi.sch.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=191&Itemid=123
- 5^ο Δ.Σ. Χολαργού: Μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο. Ανακτήθηκε από https://docs.google.com/file/d/0B1D_8Mc85jb4eVFwZXFtQjVPWGM/edit?pli=1

Βόλος 2016